

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Právní, daňové a účetní možnosti evidence podnikatelské
činnosti fyzických osob**

**Legal, tax and accounting means of evidence of business
activity of natural persons**

Pavel Flajšhans

Plzeň 2012

Prostor pro zadání bakalářské práce

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Právní, daňové a účetní možnosti evidence podnikatelské činnosti fyzických osob“

vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni dne 2. 5. 2012

.....

podpis autora

Obsah

Úvod	5
1 Typologie podniků a jejich právní specifika.....	6
1.1 Obchodní společnosti.....	6
1.1.1 Osobní obchodní společnosti.....	6
1.1.1.1 Veřejná obchodní společnost	7
1.1.1.2 Komanditní společnost	8
1.1.2 Kapitálové obchodní společnosti	10
1.1.2.1 Společnost s ručením omezeným	10
1.1.2.2 Akciová společnost	18
1.2 Podnik jednotlivce	21
2 Účetnictví vs. jiné možnosti evidence záznamů	24
3 Daňová specifika podniků	27
3.1 Veřejná obchodní společnost	27
3.2 Komanditní společnost.....	28
3.3 Společnost s ručením omezeným	29
3.4 Akciová společnost.....	29
3.5 Podnik jednotlivce	30
4 Analýza konkrétního podniku a jeho alternativ	34
4.1 Charakteristika podniku TRINSTAL, spol. s r.o.....	34
4.2 Odvodová zátěž podnikatele – společníka s.r.o.	37
4.3 Odvodová zátěž podnikatele – fyzické osoby	39
4.3.1 Daňová evidence.....	39
4.3.2 Paušální výdaje	42
4.4 Odvodová zátěž podnikatele – zaměstnance své spol. s r.o.....	45
4.5 Srovnání alternativ podnikatele a doporučení	50
5 Závěr.....	54
6 Seznam použité literatury	57
7 Seznam tabulek a obrázků	59
8 Seznam příloh	60

Úvod

Cílem této práce je poukázat na možnosti, které se nabízejí fyzickým osobám pro realizaci jejich podnikatelského záměru, a to z hlediska právního, účetního a daňového. Na začátku každého podnikání stojí budoucí podnikatelé před nelehkým rozhodnutím. Tím je výběr té optimální právní formy podnikání. Jednotlivé právní formy s sebou totiž nesou specifické povinnosti při založení, průběhu i ukončení podnikatelské činnosti. Podléhají rozdílné odvodové zátěži, liší se ve formách výplat podílů na zisku, v povinnosti vést účetnictví, v metodách výpočtu daňového základu apod.

Z tohoto důvodu jsou v první části práce nejprve uvedeny nejdůležitější charakteristiky jednotlivých forem podnikání z právního hlediska. Následně je poukázáno na možnosti evidence jejich činností a dále jsou uvedena odvodová specifika z titulu příslušných zákonů, kterými jsou ekonomické subjekty povinny se řídit. V praktické části práce je pro ilustraci uveden konkrétní podnik, jehož právní forma je dána do kontrastu s alternativami, které pro něho připadají v úvahu, a je provedeno porovnání odvodové zátěže při realizaci těchto alternativ. Na základě znalostí získaných v předchozích částech práce jsou v samotném závěru tyto varianty zhodnoceny a je zobecněno, pro jaké druhy podnikatelských činností jsou jednotlivé právní formy vhodné.

Jak vyznívá již z názvu práce, je určena pro potenciální podnikatele, kteří se na začátek svého podnikání teprve chystají. Proto je důraz kladen především na faktory, které je potřebné znát pro zvolení té nejvhodnější formy, tj. seznámení se s povinnostmi a limitujícími podmínkami při zakládání společností, rozsahem ručení, potřebnou kapitálovou vybaveností apod. Dále je kladen zřetel na daňovou, resp. odvodovou zátěž, kterou s sebou jednotlivé právní formy přinášejí. Vzhledem k dynamice, s jakou jsou v českém právním prostředí měněny daňové sazby, sazby pojistného na sociální zabezpečení a všeobecné zdravotní pojištění, stropy těchto odvodů, správní a další poplatky, je však jen těžko zodpověditelné, do jaké míry by se z dlouhodobého hlediska měli budoucí podnikatelé při výběru právní formy podnikání těchto faktorů držet.

1 Typologie podniků a jejich právní specifika

Podniky lze z hlediska právní formy rozdělit na:

- obchodní společnosti,
- družstva,
- podniky jednotlivce,
- veřejné (státní) podniky. [1]

Veřejnými podniky se tato práce zabývat nebude, jelikož vzhledem k české právní úpravě není možné, aby byly veřejné podniky vlastněny fyzickými osobami. Dále zde nebudou specifikována ani družstva, a to zejména z důvodu jejich převážně neziskové podstaty (např. bytová družstva) a relativně malého výskytu v podnikatelském prostředí.

1.1 Obchodní společnosti

Vymezení obchodních společností poskytuje obchodní zákoník, který říká, že „obchodní společnost je právnickou osobou založenou za účelem podnikání. Obchodními společnostmi jsou veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení.“ [1, § 56]

Evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení jsou upraveny převážně právem Evropských společenství. Základní právní předpis upravující obchodní společnosti v České republice, tedy obchodní zákoník, je blíže nerozvádí, stejně tak se v českém prostředí vyskytují velmi zřídka. Z těchto důvodů jim v této práci nebude věnován další prostor. Obchodní společnosti lze podle účasti společníků na podnikání dělit na osobní a kapitálové.

1.1.1 Osobní obchodní společnosti

Osobní obchodní společnost je taková společnost, pro niž je charakteristická osobní účast společníků na výkonu podnikatelské činnosti. Mezi osobní obchodní společnosti patří veřejná obchodní společnost a komanditní společnost.

1.1.1.1 Veřejná obchodní společnost

V prvé řadě je potřeba veřejnou obchodní společnost vymežit. Toto vymezení poskytuje obchodní zákoník, který ji definuje jako „společnost, ve které alespoň dvě osoby podnikají pod společnou firmou¹ a ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně celým svým majetkem.“ [1, § 76] Společníkem veřejné obchodní společnosti může být jak fyzická, tak i právnická osoba. Je-li společníkem fyzická osoba, musí splňovat **všeobecné podmínky pro provozování živnosti.**² Právnická osoba vykonává svou účast ve veřejné obchodní společnosti prostřednictvím svého statutárního orgánu, případně prostřednictvím pověřeného zástupce, který musí splnit stejné podmínky, jako společník, který je fyzickou osobou. [3]

Znění firmy je na libovůli společníků, musí však obsahovat „veřejná obchodní společnost“. To může být vyjádřeno i zkratkami „veř. obch. spol.“ nebo „v.o.s.“. Obsahuje-li firma jméno alespoň jednoho ze společníků, stačí dodatek „a spol.“ [1]

Společnost se zakládá na základě společenské smlouvy a vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku. Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku podepisují všichni společníci a přikládají k němu společenskou smlouvu. Rozsah společenské smlouvy je v režii společníků, musí však obsahovat základní náležitosti. Těmi jsou:

- firma a sídlo společnosti,
- určení společníků,
- předmět podnikání společnosti. [1]

Změnou společenské smlouvy může do společnosti přistoupit další společník, stejně tak může společník ze společnosti vystoupit. Musí však být zachován minimální počet dvou společníků. Společník přistupující do společnosti ručí i za ty závazky společnosti, které vznikly před jeho přistoupením. Společník, jehož účast ve společnosti zaniká během trvání společnosti, ručí jen za ty závazky, které vznikly před zánikem jeho účasti. [3]

Statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti jsou všichni společníci, přičemž každý z nich je oprávněn jednat jménem společnosti samostatně. Společenská smlouva

¹ „Firma neboli obchodní firma je název, pod kterým je podnikatel zapsán v obchodním rejstříku. Podnikatelé nezapsaní do obchodního rejstříku nemají firmu. Jsou-li to fyzické osoby, podnikají pod svým jménem a příjmením (možný je i dodatek), jsou-li to právnické osoby, podnikají pod svým názvem.“ [10]

² Viz kapitola 1.2.

však může stanovit, že statutárním orgánem budou jen někteří společníci či jen jeden společník. V takovém případě ostatní společníci svých práv a povinností z titulu statutárního orgánu pozbývají. Bez svolení ostatních společníků nesmí žádný společník podnikat v předmětu podnikání společnosti, ani nesmí být členem statutárního či jiného orgánu jiné společnosti. [1]

Zisk si společníci dělí rovným dílem, stejně tak se podílejí i na úhradě ztráty. Při zrušení společnosti s likvidací má každý společník nárok na podíl na likvidačním zůstatku společnosti. Likvidační zůstatek se mezi společníky rozdělí nejdříve do výše jejich splacených vkladů, zbytek rovným dílem, nestanoví-li společenská smlouva jinak. [1]

1.1.1.2 Komanditní společnost

Stejně jako veřejná obchodní společnost je i komanditní společnost definovaná obchodním zákoníkem jako „společnost, v níž jeden nebo více společníků ručí za závazky společnosti do výše svého nesplaceného vkladu zapsaného v obchodním rejstříku (komanditisté) a jeden nebo více společníků celým svým majetkem (komplementáři)“ [1, § 93] Komanditní společnost není typickou osobní společností, i když je mezi ně zařazována. Obsahuje totiž i prvky charakteristické pro kapitálové společnosti jako je povinná výše základního kapitálu či omezené ručení některých společníků. Z těchto důvodů bývá někdy označována také jako „smíšená“ či „hybridní“.

Společníkem komanditní obchodní společnosti může být jak fyzická, tak i právnická osoba. Je-li společníkem fyzická osoba, musí splňovat všeobecné podmínky pro provozování živnosti. Právnická osoba vykonává svou účast ve veřejné obchodní společnosti prostřednictvím svého statutárního orgánu, případně prostřednictvím pověřeného zástupce, který musí splňovat stejné podmínky jako společník, který je fyzickou osobou. [3]

„Firma společnosti musí obsahovat označení „komanditní společnost“, postačí však zkratka „kom. spol.“ nebo „k. s.“ Obsahuje-li firma jméno komanditisty, ručí tento komanditista za závazky společnosti jako komplementář.“ [1, § 85]

Společnost se zakládá společenskou smlouvou a vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku. Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku podepisují všichni

společníci a přikládají k němu společenskou smlouvu. Rozsah společenské smlouvy je v režii společníků, musí však obsahovat základní náležitosti. Těmi jsou:

- firma a sídlo společnosti,
- určení společníků,
- předmět podnikání,
- určení, kteří ze společníků jsou komplementáři a kteří komanditisté,
- výše vkladu každého komanditisty. [1]

Komanditní společnost nemá zákonem předepsanou minimální výši základního kapitálu, přesto je každý komanditista povinen vložit do společnosti vklad ve výši předepsané společenskou smlouvou, minimálně však 5 000 Kč. Vklad je splatný ve lhůtě stanovené společenskou smlouvou, jinak bez zbytečného odkladu. Souhrn vkladů všech komanditistů potom tvoří základní kapitál společnosti. Přestože tedy není základní kapitál legislativně předepsán, je logické, že jeho výše bude vždy minimálně 5 000 Kč. Komplementáři se na vkladech do společnosti mohou podílet jen dobrovolně. V porovnání s veřejnou obchodní společností jsou tak možnosti financování komanditní společnosti zvýšeny o investory, kteří hledají zhodnocení svých volných prostředků, ale nechtějí se podílet na řízení společnosti ani neomezeně ručit za její závazky. [5]

Statutárním orgánem komanditní společnosti jsou komplementáři, přičemž každý z nich je oprávněn jednat jménem společnosti samostatně. Společenská smlouva však může upravit rozsah práv a povinností jednotlivých komplementářů podobně jako u společníků veřejné obchodní společnosti. Pokud komanditista uzavře smlouvy jménem společnosti, aniž by k tomu byl zmocněn, ručí za jejich závazky ve stejném rozsahu jako komplementář. [1] Komanditista má ve společnosti kromě funkce investora také funkci kontrolní. Je oprávněn nahlížet do účetních knih, kontrolovat tam obsažené údaje nebo k tomu zmocnit auditora. Dále má právo na vydání stejnopisu účetní závěrky a právo na informace o všech záležitostech společnosti. [3]

Dosáhne-li společnost zisku, rozděluje se jeho výše na dvě části, jejichž poměr je upraven společenskou smlouvou. Nemá-li rozdělení zisku upraveno společenskou smlouvou, rozděluje se na dvě poloviny. Jednu polovinu si rozdělí komplementáři dle ustanovení společenské smlouvy, jinak rovným dílem, druhá polovina připadá

společnosti. „Nevyplývá-li ze společenské smlouvy něco jiného, část zisku, která připadla společnosti, se po zdanění rozdělí mezi komanditisty v poměru stanoveném ve společenské smlouvě, jinak v poměru splacených vkladů.“ [1, §100] Pokud se na základě účetní závěrky zjistí, že společnost vykázala ztrátu, nesou tuto ztrátu pouze komplementáři a to rovným dílem. „Komanditisté jsou povinni podílet se na úhradě ztráty, jen je-li to upraveno společenskou smlouvou.“ [3, s. 86]

Při zrušení společnosti likvidací stanovuje způsob rozdělení likvidačního zůstatku společenská smlouva. Není-li způsob rozdělení likvidačního zůstatku ve společenské smlouvě stanoven, rozděluje se podle § 104 obchodního zákoníku. Podle tohoto paragrafu má každý ze společníků nárok na vrácení splaceného vkladu. Pokud na splacení vkladů likvidační zůstatek nestačí, jsou vklady přednostně vráceny komanditistům. Zbytek likvidačního zůstatku se mezi společníky rozdělí podle stejných pravidel jako zisk. [1]

1.1.2 Kapitálové obchodní společnosti

Kapitálová obchodní společnost je taková společnost, pro niž je charakteristická majetková účast společníků, např. držení akcií či vlastnictví obchodních podílů. Mezi kapitálové obchodní společnosti patří společnost s ručením omezeným a akciová společnost. Kapitálové obchodní společnosti jsou nejrozšířenějším typem obchodních společností v České republice a mají mnohem složitější právní úpravu než osobní obchodní společnosti. Z tohoto důvodu jim je na následujících stránkách věnována pozornost odpovídající jejich významu.

1.1.2.1 Společnost s ručením omezeným

Z historického hlediska se jedná o nejmladší formu obchodní společnosti v Evropě. Veřejná obchodní společnost, komanditní společnost i akciová společnost byly právně etablovány mnohem dříve, než společnost s ručením omezeným vůbec vznikla. V dnešní době se však jedná o obchodní společnost s vůbec nejčtetnějším výskytem, proto je vhodné stručně se seznámit i s jejím historickým vývojem.

Hybnou silou pro vytvoření této nové formy společnosti byl požadavek pro vytvoření takové formy, která by zajišťovala kompromis mezi akciovou společností a osobními

společnostmi. Hledala se tedy taková společnost, která bude méně legislativně náročná, s jednoduššími podmínkami pro založení a omezeným ručením společníků, avšak se zachováním jejich osobní účasti na podnikání. Tyto požadavky se podařilo splnit přijetím **zákona o společnosti s ručením omezeným roku 1892 v Německu**. Co se týče českých zemí, které tehdy spadaly pod správu Rakouska-Uherska, zde byl v platnosti všeobecný obchodní zákoník, který měl na starosti právní úpravu obchodních společností. Až v roce 1906 byl přijat zákon³, který zavedl společnost s ručením omezeným mezi již existující společnosti. Na základě tohoto zákona a také díky příznivému daňovému režimu došlo k velkému rozšíření těchto společností. Po vzniku Československa byla na základě zákona o zřízení samostatného státu Československého tato právní úprava beze změny převzata.⁴ Po druhé světové válce a následné změně politického systému již nebylo ideologicky žádoucí rozvíjet soukromé podnikání. Proto musela být společnost s ručením omezeným, společně s ostatními obchodními společnostmi, odstraněna z právního řádu. K tomu došlo v roce 1950 přijetím nového občanského zákoníku⁵, kterým byl zrušen zákon z roku 1906. Společnost s ručením omezeným spatřila světlo světa opět až o 40 let později, kdy v důsledku politicko-ekonomických změn došlo k potřebě obnovení tržní ekonomiky. To mělo za následek přijetí novely **hospodářského zákoníku**⁶ a obnovení společnosti s ručením omezeným v právním řádu. Tato novela však byla velmi nedostatečná,⁷ proto byla v roce 1991 nahrazena novým zákonem, který je v novelizovaném znění platný dodnes. Tímto je **zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník**, který již v dostatečné hloubce upravuje nejen společnost s ručením omezeným, ale i ostatní obchodní společnosti. [9]

Obchodní zákoník společnost s ručením omezeným definuje jako „společnost, jejíž základní kapitál je tvořen vklady společníků a jejíž společníci ručí za závazky společnosti, dokud nebylo zapsáno splacení vkladů do obchodního rejstříku.“ [1, § 105] Přestože společnost s ručením omezeným spadá do kategorie kapitálových společností, bývá někdy označována i jako „**smíšená**“. To je dáno tím, že vykazuje rysy typické společností nejen kapitálovým, ale i osobním, jako je například osobní participace společníků na činnostech společnosti.

³ Zákon č. 58/1906 Sb., o společnosti s ručením omezeným; účinnost 15.6.1906 – 31.12.1950.

⁴ Zákonem č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu Československého, byly převzaty prakticky všechny zákony platné k 28.10.1918.

⁵ Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník.

⁶ Zákon č. 103/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje hospodářský zákoník.

⁷ Společnost s ručením omezeným upravovalo jen 6 paragrafů.

Ačkoliv se nejedná o osobní společnost, je její založení poměrně jednoduché a v porovnání s akciovou společností i kapitálově nenáročné. Společnost může být založena jen jednou osobou, a to fyzickou či právnickou. Má-li však společnost pouze jednoho společníka, nemůže být tato společnost jediným zakladatelem nebo společníkem jiné společnosti s ručením omezeným.⁸ Je-li jediným společníkem fyzická osoba, může být tato osoba společníkem v maximálně třech společnostech s ručením omezeným. Společnost s ručením omezeným může mít nejvíce padesát společníků. [1]

Za porušení závazků odpovídá společnost celým svým obchodním majetkem. Společníci naproti tomu ručí za závazky společnosti pouze do výše upsaných, avšak ještě nesplacených vkladů podle stavu zápisu v obchodním rejstříku, a to společně a nerozdílně. Po splacení všech vkladů ručení společníků zaniká.⁹ [1]

Znění firmy je na libovůli společníků, musí však obsahovat označení „společnost s ručením omezeným“, které může být zkráceno na „spol. s r.o.“ nebo „s.r.o.“. [1]

Peněžní vyjádření úhrnu vkladů všech společníků tvoří základní kapitál společnosti. Minimální výše základního kapitálu je obchodním zákoníkem předepsána na 200 000 Kč.¹⁰ Vklady mohou být peněžité i nepeněžité, přitom „nepeněžitým vkladem může být jen penězi ocenitelná hodnota, kterou lze v podnikání hospodářsky využít“. [8, s. 12] Jsou-li na splacení vkladu použity nepeněžité vklady, uvádí se ve společenské smlouvě předmět nepeněžitého vkladu a částka, kterou je započítán na vklad společníka. [3] Výše vkladu každého společníka musí dosahovat nejméně 20 000 Kč. Každý společník se přitom může podílet na základním kapitálu jen jedním vkladem. Výše vkladu každého společníka je určena společenskou smlouvou a může být pro jednotlivé společníky rozdílná. Každý vklad však musí být dělitelný na celé tisíce. [4] „Společenská smlouva může určit, že valná hromada je oprávněna uložit společníkům povinnost přispět na vytvoření vlastního kapitálu příplatkem mimo základní kapitál peněžitým plněním nad výši vkladu až do poloviny základního kapitálu podle výše jejich vkladů.“ [3, s. 56]

⁸ Toto omezení vzniklo na základě Dvanácté směrnice Rady č.89/669/EHS. Jejím cílem je zamezit řetězení společností tak, aby jedna majetková hodnota nemohla sloužit k založení několika na sebe navazujících společností o jediném společníkovi v řadě, což v důsledku vede k poškozování věřitelů. [25]

⁹ Je evidentní, že jde o „omezené“ ručení. Odtud tedy název společnost s „ručením omezeným“.

¹⁰ Pro společnosti, které byly založeny před rokem 2001, však tato minimální výše neplatí, jelikož před tímto rokem činila minimální výše základního kapitálu 100 000 Kč. Tyto společnosti nejsou ze zákona povinny základní kapitál navyšovat na současnou minimální úroveň. Pokud se však pro zvýšení rozhodnou dobrovolně, musí nová výše základního kapitálu dosahovat již alespoň 200 000 Kč. [26]

Zvýšení základního kapitálu je pozitivním signálem pro věřitele i obchodní partnery společnosti. Lze ho provést dvěma způsoby: z interních zdrojů (tzv. **deklaratorní zvýšení**) nebo z externích zdrojů (tzv. **efektivní zvýšení**). Deklaratorní zvýšení znamená „přesun již existujících vlastních zdrojů (nejčastěji nerozděleného zisku minulých let) do základního kapitálu. Společnost nezískává další majetek, nezvyšují se aktiva, nemění se bilanční suma a nedochází ke změně v osobách společníků.“ [3, s. 71] Naproti tomu efektivní zvýšení znamená „zvýšení základního kapitálu dalšími vklady stávajících nebo nových společníků. Společnost získává další majetek, takže se zvyšují jak aktiva, tak pasiva společnosti a tedy i celková bilanční suma.“ [3, s. 71] Pakliže nejsou současné upsané peněžité vklady společnosti ještě zcela splaceny, nepřipadá upsání nových vkladů v úvahu. To neplatí v případě nepeněžitých vkladů, které se mohou upisovat ještě před splacením dříve upsaných vkladů. Přednostní právo k účasti na zvýšení základního kapitálu mají společníci ve stejném poměru, jako je výše jejich obchodních podílů. Nevyužijí-li tohoto práva, může být se souhlasem valné hromady připuštěna k úpisu jakákoli další osoba. „Úpis má formu písemného prohlášení, v němž se přistupující zavazuje splatit vklad a prohlašuje, že přistupuje ke společenské smlouvě.“ [4, s. 49] Návrh na zápis zvýšení základního kapitálu podávají jednatelé poté, co je na každý peněžitý vklad splaceno alespoň 30 % jeho hodnoty. Zvýšení základního kapitálu nabývá právní účinnosti dnem zápisu do obchodního rejstříku.

Snížení základního kapitálu je obecně považováno za negativní událost, která vypovídá, že se společností není něco v pořádku. Proto musí společnost, která svůj základní kapitál snižuje, opakovaně a včas svůj záměr zveřejnit a poskytnout tak věřitelům dostatečný čas pro zajištění svých pohledávek. Snížení základního kapitálu může mít různé příčiny. Při snižování základního kapitálu z důvodu úhrady ztráty z minulých let se nejedná o reálný pokles vlastního kapitálu (tzv. **deklaratorní snížení**), naproti tomu k tzv. **efektivnímu snížení** dochází například v případě snížení z důvodu „překapitalizace“ společnosti, kdy společnost již nedokáže přebytečné zdroje efektivně podnikatelsky využít. O způsobu snížení základního kapitálu rozhoduje valná hromada, přičemž má k dispozici dvě možnosti. Buď se základní kapitál sníží **snížením nominální hodnoty** podílů každého společníka, nebo se **sníží počet podílů**, jestliže zaniká účast společníka ve společnosti (ať už dobrovolně či nedobrovolně). [3]

Společnost s ručením omezeným se zakládá zakladatelskou listinou, pokud ji zakládá jedna osoba, nebo společenskou smlouvou, pokud ji zakládá více osob. Oba způsoby musejí mít formu notářského zápisu a musejí být podepsány všemi zakladateli, resp. jediným zakladatelem. „Společenská smlouva musí obsahovat alespoň:

- firmu a sídlo společnosti,
- určení společníků,
- předmět podnikání,
- výši základního kapitálu a výši vkladu každého společníka včetně způsobu a lhůty splácení vkladu,
- jména a bydliště prvních jednatelů společnosti a způsob, jakým jednají,
- jména a bydliště členů první dozorčí rady, pokud se zřizuje,
- určení správce vkladu.“ [1, § 110]

Před podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku, který podepisují všichni jednatelé a ke kterému přikládají společenskou smlouvu, musí být splaceno minimálně 30 % každého peněžitého vkladu, celý nepeněžitý vklad a případné celé emisní ážio¹¹. Zároveň musí celková výše všech splacených peněžitých a nepeněžitých vkladů dosahovat nejméně 100 000 Kč. Podmínky a lhůta pro splacení vkladů společníky jsou určeny ve společenské smlouvě, nejpozději však ke splacení musí dojít do pěti let od vzniku společnosti nebo závazku ke zvýšení vkladu. Je-li ale společnost založena jen jedním zakladatelem, musí tento zakladatel před zápisem společnosti do obchodního rejstříku splatit vklady do základního kapitálu v plné výši. [1]

Účast společníka na společnosti a z ní plynoucí práva a povinnosti je vyjádřena jeho obchodním podílem. Nestanoví-li společenská smlouva jinak, určuje výši obchodního podílu společníka poměr jeho vkladu k základnímu kapitálu společnosti. Na každého společníka může připadat pouze jeden obchodní podíl. V případě, že se společník účastní dalším vkladem do společnosti, zvyšuje se odpovídajícím způsobem jeho vklad a tím i jeho obchodní podíl. Není tedy možné docílit situace, kdy se s dalším vkladem vytvoří další obchodní podíl jednoho společníka. [1] Na druhou stranu ale „jeden

¹¹ Emisním ážiem se ve společnosti s ručením omezeným rozumí částka přesahující vklad společníka do základního kapitálu, nejde-li ani o tvorbu rezervního fondu.

obchodní podíl může náležet více osobám, svá práva pak mohou vykonávat jen prostřednictvím společného zástupce“. [4, s. 48] Obchodní podíly mohou být předmětem zástavního práva nebo je lze převádět na jiné společníky. K obojímu je potřeba souhlasu valné hromady, stejně tak se obě skutečnosti povinně zapisují do obchodního rejstříku. V případě zániku právnické osoby, která je společníkem v jiné společnosti, přechází obchodní podíl na jejího právního nástupce. V případě smrti fyzické osoby se obchodní podíl dědí. [4]

Základní organizační strukturu společnosti s ručením omezeným tvoří tři orgány:

- valná hromada,
- jednatelé,
- dozorčí rada.

Valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti a je tvořena všemi společníky. Vznik členství společníka ve společnosti může být **originální** (v případě zakladatelů a přistupujících osob) nebo **derivativní** (při převodu nebo přechodu obchodního podílu například děděním). Mezi základní zákonné kompetence valné hromady patří:

- schvalování řádné, resp. mimořádné, konsolidované a mezitímní účetní závěrky,
- rozhodování o rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů a úhradě ztrát,
- schvalování společenské smlouvy a jejích změn,
- rozhodování o zvýšení či snížení základního kapitálu,
- jmenování, odvolávání a odměňování jednatelů a členů dozorčí rady,
- udělování a odvolávání prokury¹² a další. [1]

Valná hromada je považována za usnášení schopnou, pokud jsou na jejím zasedání přítomni společníci disponující nejméně polovinou hlasů, přičemž společenská smlouva může pro usnášeníschopnost vyžadovat i vyšší počet hlasů. Neurčí-li dále společenská smlouva jinak, disponuje každý společník jedním hlasem na každých 1 000 Kč svého vkladu. Valná hromada rozhoduje alespoň prostou většinou hlasů přítomných společníků, společenská smlouva však může určit, že návrhy budou přijímány

¹² „Prokurou zmocňuje podnikatel prokuristu ke všem právním úkonům, k nimž dochází při provozu podniku, i když se k nim jinak vyžaduje zvláštní plná moc. Prokuru lze udělit je fyzické osobě. Udělení prokury je účinné od zápisu do obchodního rejstříku“ [1, § 14]

kvalifikovanou většinou¹³. Valnou hromadu svolávají jednatelé, a to nejméně jednou za rok, není-li společenskou smlouvou nebo zákonem stanovena kratší lhůta. Valná hromada schvalující řádnou účetní závěrku se koná nejpozději do šesti měsíců od posledního dne účetního období¹⁴. V případě, kdy má společnost jediného společníka, se valná hromada nekoná a její působnost vykonává tento společník. Zápis z jednání valné hromady je tak nahrazen písemným rozhodnutím jediného společníka. [1]

Statutárním orgánem je jeden nebo více jednatelů. Má-li společnost jednatelů více a nestanoví-li společenská smlouva jinak, je jednat za společnost oprávněn každý jednatel samostatně. Jednatelé jsou jmenováni valnou hromadou, buď z řad společníků, nebo jiných fyzických osob. Na jednatele se vztahuje podobný zákaz konkurence jako na společníky osobních společností. Nevyplývá-li tedy ze společenské smlouvy další omezení, nesmějí jednatelé:

- „podnikat v oboru stejném nebo obdobném oboru podnikání společnosti,
- zprostředkovávat nebo obstarávat pro jiné osoby obchody společnosti,
- účastnit se na podnikání jiné společnosti jako společník s neomezeným ručením,
- vykonávat činnost jako statutární orgán nebo člen statutárního orgánu nebo jiného orgánu jiné právnické osoby se stejným nebo obdobným předmětem podnikání, ledaže jde o koncern¹⁵.“ [1, § 136]

Jednatelům náleží vedení společnosti. Dále jsou povinni vést seznam společníků a informovat je o záležitostech společnosti, zajistit vedení předepsané evidence a účetnictví a další náležitosti stanovené zákony a společenskou smlouvou. Jednatel pracuje pro společnost v rámci tzv. obchodně-závazkového vztahu na základě mandátní smlouvy nebo smlouvy o výkonu funkce. „Na výkon funkce jednatele se neuzavírá pracovní smlouva, přesto se odměna hodnotí jako příjem ze závislé činnosti.“ [4, s. 50]

Dalším, tentokrát však fakultativním orgánem společnosti s ručením omezeným, je dozorčí rada. Ta se zřizuje pouze v případě, že tak stanoví společenská smlouva. Stejně

¹³ Kvalifikovaná většina je předem stanový počet hlasů potřebný pro přijetí návrhu.

¹⁴ Účetní období představuje 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců. Za účetní období je považován buď kalendářní rok, nebo hospodářský rok (kdy účetní období nezačíná 1. ledna). Výjimečně může být účetní období kratší nebo delší než 12 měsíců (např. v případě zániku společnosti nebo při změně účetního období z kalendářního roku na hospodářský).

¹⁵ Koncern je sdružení obchodních společností, ve kterém je minimálně jedna společnost (dceřiná) podrobena řízení jiné společnosti (mateřské). Bližší právní úprava koncernu je obsažena v obchodním zákoníku v § 66a, odst. 7.

jako v případě jednatelů, rozhoduje o jmenování, odvolání a odměňování jejich členů valná hromada společníků. Do působnosti dozorčí rady patří dohled na činnost jednatelů, nahlížení do účetních knih a dokladů, přezkoumání účetní závěrky, reporting valné hromadě a další společenskou smlouvou vymezené činnosti. Dozorčí rada musí mít nejméně tři členy, obvykle jsou jimi společníci, ale mohou jimi být i jiné fyzické osoby. Členem dozorčí rady nemůže být jednatel. [4]

Společnost s ručením omezeným jakožto kapitálová společnost vytváří povinně **rezervní fond**. Ten může být vytvořen již při vzniku společnosti nebo v roce, ve kterém společnost v řádné účetní závěrce poprvé dosáhne čistého zisku. V tomto roce se rezervní fond doplňuje o minimálně 10 % z čistého zisku, ne však více než 5 % z hodnoty základního kapitálu. Každý další rok je společnost povinna doplňovat fond o minimálně 5 % z čistého zisku, dokud výše fondu nedosáhne alespoň 10 % základního kapitálu. Tvorba rezervního fondu je při rozdělování zisku společnosti s ručením omezeným jedinou obligatorní položkou. „Dále může společnost vkládat prostředky do rezervního fondu nad povinný limit, popřípadě vytvářet další fondy. Rezervní fond do výše 10 % základního kapitálu lze použít pouze k úhradě ztráty.“ [5, s. 24]

Po povinném přidělení části zisku do rezervního fondu se společníci rozhodují, jak naloží se zbývajícím ziskem. V úvahu připadá několik možností. Zisk může být ponechán ve společnosti jako nerozdělený zisk minulých let nebo může být použit k tvorbě **účelových fondů**. Dále může být zisk rozdělen mezi společníky. V tom případě se společníci podílejí na zisku v poměru svých obchodních podílů, nestanoví-li společenská smlouva jinak. Proces, během kterého valná hromada rozhoduje o rozdělení zisku, se nazývá **schvalovací řízení**.

Schvalovacímu řízení podléhá nejen zisk, ale i ztráta. V případě, že společnost vykáže v účetní závěrce ztrátu, musí být společníky rozhodnuto o způsobu jejího uhrazení. Ztrátu lze uhradit z interních, ale i z externích zdrojů. Úhrada ztráty z externích zdrojů spočívá v předepsání úhrady ztráty společníkům. Tento způsob, jehož možnost musí být zakotvena ve společenské smlouvě, se však v praxi moc často nevyskytuje a na řadu tedy přichází interní zdroje. Ztrátu lze uhradit z rezervního fondu, který se za tímto účelem vytváří, dále pomocí nerozděleného zisku minulých let. Pakliže jsou tyto zdroje nedostatečné, lze ztrátu převést do příštích období. V krajním případě se ztráta uhrazuje také snížením základního kapitálu. Musí však být zachována jeho minimálně výše. [3]

V případě zániku účasti společníka ve společnosti má tento společník nárok na tzv. **vypořádací podíl**. Jeho výše se stanovuje z vlastního kapitálu zjištěného z účetní závěrky sestavené ke dni zániku účasti společníka. V případě zrušení společnosti s likvidací má každý ze společníků nárok na podíl na **likvidačním zůstatku**. Jeho výše se stanovuje poměrem obchodních podílů, nestanoví-li společenská smlouva jinak. [1]

1.1.2.2 Akciová společnost

Akciová společnost je ztělesněním kapitálových společností. Stejně jako ostatní obchodní společnosti je vymezena obchodním zákoníkem jako „společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě.“ [1, § 154] Společnost odpovídá za nedodržení závazků celým svým majetkem, přičemž akcionáři za závazky společnosti neručí. „Nesou však riziko možného znehodnocení svých akcií.“ [5, s. 25] Znění firmy je na libovůli akcionářů, musí však obsahovat označení „akciová společnost“. Toto označení může být vyjádřeno i zkratkami „akc. spol.“ nebo „a.s.“.

Charakteristickým rysem akciové společnosti je akcie. Jde o cenný papír, se kterým jsou spojena práva jeho držitele (akcionáře) podílet se na řízení, zisku a likvidačním zůstatku společnosti. Akcie lze členit dle několika hledisek např. na akcie:

- **kmenové**, s nimiž nejsou spojena žádná zvláštní práva,
- **prioritní**, které svému držiteli poskytují určitá přednostní práva (na dividendu),
- **na majitele** (práva akcionáře má jejich aktuální držitel),
- **na jméno** (práva akcionáře má osoba uvedená na akci),
- **listinné** (fyzické listiny),
- **zaknihované** (akcie vedené v elektronické evidenci).

Akciové společnosti někdy vydávají i tzv. **zaměstnanecké akcie**, jejichž cílem je motivovat zaměstnance na prosperitě společnosti. [13]

Akciová společnost může být založena jediným zakladatelem jen v případě, že je tímto zakladatelem právnická osoba, jinak minimálně dvěma zakladateli. V prvním případě se společnost zakládá zakladatelskou listinou, v druhém případě uzavírají zakladatelé zakladatelskou smlouvu. Založení je možné dvěma způsoby, buď s **veřejnou nabídkou akcií**, nebo **bez veřejné nabídky akcií**. V případě založení společnosti pomocí veřejné

nabídky akcií musí činit výše základního kapitálu alespoň 20 000 000 Kč, v opačném případě postačí 2 000 000 Kč. Jestliže se společnost během svého trvání rozhodne pro zvýšení základního kapitálu veřejnou nabídkou akcií a jeho výše je nižší než 20 000 000 Kč, je společnost povinna zvýšit základní kapitál minimálně na tuto hodnotu. [1] Zvláštní úprava základního kapitálu platí pro některé typy společností, např. banky.¹⁶

Základní kapitál společnosti je možné za trvání společnosti zvyšovat či snižovat, vždy na základě rozhodnutí valné hromady akcionářů. Ke zvyšování základního kapitálu dochází z různých příčin, nejčastěji z důvodu potřeby zvýšení kapitálové vybavenosti.

Zvýšení lze uskutečnit těmito způsoby:

- přeměnou pasiv (**deklaratorní zvýšení**),
- přeměnou vydaných dluhopisů na akcie (**podmíněné zvýšení**),
- upsáním nových akcií (**efektivní zvýšení**).

Zvýšení základního kapitálu upsáním nových akcií je přípustné pouze v případě, že byl emisní kurs dříve upsaných akcií již zcela splacen. Pokud jsou však upsané akcie hrazeny nepeněžitými vklady, výše zmíněná podmínka neplatí. V případě zvyšování kapitálu novým úpisem má každý akcionář přednostní právo k upsání části nových akcií v rozsahu svého podílu na základním kapitálu. [3]

Pro snižování základního kapitálu se společnosti rozhodují jen velmi výjimečně. Příčiny tohoto snížení mohou být např. úhrada ztráty minulých let (v takovém případě k poklesu vlastního kapitálu již došlo a snížení základního kapitálu tento stav pouze reflektuje, jde o tzv. **deklaratorní snížení**) nebo překapitalizace společnosti (**efektivní snížení**).

Snížení základního kapitálu lze uskutečnit těmito způsoby:

- zrušením vlastních akcií nebo zatímních listů¹⁷,
- snížením jmenovité hodnoty všech akcií,
- vzetím akcií z oběhu (návrhem či losováním),

¹⁶ „Minimální výše základního kapitálu banky činí 500 000 000 Kč a minimálně v této výši musí být tvořen peněžitými vklady.“ [12, § 4]

¹⁷ Zatímní list je cenný papír, s nímž jsou spojena práva vyplývající z akcií, které nahrazuje. Zatímní list vydává společnost upisovateli, který nesplatit celý emisní kurs akcií před zápisem společnosti do obchodního rejstříku k nahrazení všech upisovatelem nesplacených akcií. [1]

- upuštěním od vydání upsaných akcií. [3]

Společnost je zakládána zakladatelskou smlouvou, resp. listinou. Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku podává představenstvo společnosti a podepisují ho všichni jeho členové. Povinnými přílohami k tomuto návrhu jsou mimo jiné:

- zakladatelská smlouva, resp. listina,
- schválené stanovy,
- notářský zápis o ustavující valné hromadě a další.

Ještě před ustavující valnou hromadou musí být splaceno celé emisní ážio¹⁸, všechny nepeněžitě vklady a alespoň 30 % nominální hodnoty penězi splácených akcií. Dále musí být určen správce vkladu, musí být provedeno znalecké ocenění nepeněžitých vkladů a schválen prospekt cenného papíru Českou národní bankou. Jsou-li splněny všechny zákonné podmínky, vzniká společnost dnem zápisu do obchodního rejstříku. Po vzniku společnosti mají upisovatelé 1 rok na splacení zbylé části vkladů. [4]

Základní organizační strukturu společnosti tvoří:

- valná hromada (nejvyšší orgán),
- představenstvo (statutární orgán),
- dozorčí rada (kontrolní orgán).

Valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti. Svolává ji představenstvo ve lhůtách určených stanovami, nejméně však jednou za rok nejpozději do šesti měsíců od posledního dne účetního období. Akcionář se valné hromady účastní buď osobně, nebo ho na základě plné moci zastupuje jím zmocněná osoba. Mezi její kompetence patří:

- schvalování účetní závěrky,
- rozhodování o rozdělení zisku či úhradě ztráty, případně stanovení tantiém¹⁹,
- volba a odvolávání členů představenstva a dozorčí rady a další.

Představenstvo je statutárním orgánem společnosti. Jeho úkolem je společnost řídit, jednat jejím jménem vůči třetím osobám, zabezpečit řádné vedení účetnictví, předkládat valné hromadě účetní závěrku a navrhopvat rozdělení zisku (případně způsob úhrady

¹⁸ Emisní ážio je rozdíl mezi emisním kurzem a jmenovitou hodnotou akcií.

¹⁹ Tantiémy jsou podíly na zisku společnosti určené pro členy představenstva a dozorčí rady.

ztráty) a další. Pokud nemá společnost jen jednoho akcionáře, musí mít představenstvo nejméně tři členy, kteří musejí být fyzickými osobami a splňovat všeobecné podmínky pro získání živnostenského oprávnění. [1]

Dozorčí rada je kontrolním orgánem společnosti. Do její působnosti patří dohled na činnosti představenstva, nahlížení do účetních knih a dokladů, přezkoumání účetní závěrky apod. Funkční období členů dozorčí rady nesmí přesáhnout pět let, přičemž první funkční období po založení společnosti trvá maximálně jeden rok. Dozorčí rada se zodpovídá pouze valné hromadě, které předkládá výsledky své kontrolní činnosti. [3]

Akciová společnost vytváří povinně rezervní fond, a to v roce, ve kterém poprvé dosáhne čistého zisku. V tomto roce doplní fond o 20 % čistého zisku, přičemž tato částka nepřesahuje 10 % z hodnoty základního kapitálu. V každém dalším roce, kdy je dosaženo čistého zisku, se fond doplňuje o minimálně 5 % z tohoto zisku až do chvíle, kdy hodnota fondu dosáhne 20 % základního kapitálu. Rezervní fond lze fakultativně navýšit i nad tuto hranici. Do úrovně 20 % základního kapitálu však může být použit pouze na úhradu ztráty. [1]

Po povinném přidělu do rezervního fondu může valná hromada na návrh představenstva rozhodnout o rozdělení zbylé části zisku (případně jeho části) mezi akcionáře. Akcionář má právo na podíl na zisku ve formě dividendy, který se určuje poměrem jmenovité hodnoty jeho akcií ke jmenovité hodnotě všech akcií. [3]

Při zrušení společnosti s likvidací má každý akcionář nárok na podíl na likvidačním zůstatku. Neupravují-li stanovy rozdělení likvidačního zůstatku jinak, určuje se podíl každého akcionáře pomocí stejných metod jako zisk. [1]

1.2 Podnik jednotlivce

Podnik jednotlivce neboli podnik fyzické osoby je vlastněn jen jednou osobou. Tento podnik má obvykle formu živnosti.²⁰ Živností je podle výkladu živnostenského zákona „soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku.“ [15, § 2] Tento zákon také vymezuje, kdo a za jakých podmínek může živnost vykonávat. Aby mohla fyzická osoba vykonávat živnost, musí

²⁰ Fyzická osoba může podnikat i na základě jiných oprávnění než je živnostenské, tj. na základě tzv. zvláštních předpisů. Jde zejména o výkon tzv. svobodných povolání (auditoři, daňový poradci, zubaři).

splňovat určité podmínky určené živnostenským zákonem pro jednotlivé druhy činností, tj. musí být k výkonu živnosti způsobilá. Jedno mají všechny činnosti společné, a to tzv. **všeobecné podmínky provozování živnosti**. Těmi jsou:

- dosažení věku 18 let,
- způsobilost k právním úkonům,
- bezúhonnost²¹.

Podle způsobu získání oprávnění k provozování činnosti rozděluje živnostenský zákon živnosti na:

- **ohlašovací**, které jsou při splnění podmínek provozovány na základě ohlášení,
- **koncesované**, pro jejichž výkon je potřeba podat žádost o udělení koncese²².

Oprávnění provozovat živnost u ohlašovací živnosti vzniká dnem ohlášení, u koncesované živnosti dnem rozhodnutí o udělení koncese.

Živnosti ohlašovací se podle způsobilosti potřebné pro jejich výkon dělí na:

- **volné**²³, pro jejichž výkon není odborná způsobilost stanovena a stačí tak splnění všeobecných podmínek,
- **vázané**²⁴, pro jejichž výkon je odborná způsobilost stanovena pro každou činnost odlišně,
- **řemeslné**²⁵, pro jejichž výkon je odborná způsobilost stanovena získáním vzdělání v oboru a určitou délkou praxe (v závislosti na úrovni vzdělání).

Živnosti koncesované²⁶ lze provozovat jen na základě koncese udělené živnostenským úřadem. Její získání je procesně o něco náročnější. Uchazeč musí mít požadované vzdělání, absolvované speciální kurzy, školení apod. Obecně se jedná o živnosti, pro které jsou z titulu jejich povahy vyžadována přísnější kritéria pro jejich výkon. [13]

²¹ Bezúhonná je osoba, která nebyla pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin spáchaný v souvislosti s podnikáním nebo s předmětem podnikání, o který žádá. [15]

²² Koncese je státní povolení k provozování živnosti. [15]

²³ Živnosti volné jsou uvedeny v příloze č. 4 živnostenského zákona.

²⁴ Živnosti vázané a podmínky pro jejich výkon jsou uvedeny v příloze č. 2 živnostenského zákona.

²⁵ Živnosti řemeslné a podmínky pro jejich výkon jsou uvedeny v příloze č. 1 živnostenského zákona.

²⁶ Živnosti koncesované a podmínky pro jejich výkon jsou uvedeny v příloze č. 3 živnostenského zákona.

V případech, kdy podnikatel nespĺňuje některé podmínky pro výkon živnosti, může ji provozovat prostřednictvím tzv. **odpovědného zástupce**. Tímto zástupcem může být pouze fyzická osoba, která odpovídá za řádný provoz živnosti a dodržování příslušných předpisů. Využije-li podnikatel tohoto institutu, musí tento zástupce splňovat příslušné podmínky pro výkon živnosti, které by jinak musel splňovat podnikatel. [15]

Fyzická osoba, která není zahraniční osobou a která chce začít provozovat živnost ohlašovací, je povinna tuto skutečnost ohlásit živnostenskému úřadu. V ohlášení uvede:

- jméno a příjmení, státní občanství, bydliště, rodné číslo, datum a místo narození,
- údaje o případném odpovědném zástupci dle předchozího bodu,
- místo a předmět podnikání,
- provozovnu²⁷ nebo provozovny, ve kterých bude provozování živnosti zahájeno.

K ohlášení se dále připojují příslušné doklady prokazující odbornou způsobilost, doklad prokazující právní důvod užívání prostor pro výkon podnikání a případné prohlášení odpovědného zástupce, že souhlasí s ustanovením do funkce. Společně s ohlášením živnosti má podnikatel prostřednictvím živnostenského úřadu například tyto možnosti:

- podat přihlášku k daňové registraci nebo příslušné oznámení,
- podat přihlášku k důchodovému a nemocenskému pojištění,
- podat oznámení podle zákona o veřejném zdravotním pojištění.²⁸ [15]

Splňuje-li ohlašovatel všechny zákonem stanovené podmínky, provede živnostenský úřad zápis do živnostenského rejstříku do 5 dnů od ohlášení, načež vydá ohlašovateli výpis.²⁹ Nemá-li ohlášení všechny potřebné náležitosti, vyzve živnostenský úřad ohlašovatele k odstranění závad v jím předem stanovené lhůtě. Jsou-li v této lhůtě všechny závady odstraněny, je ohlášení považováno od začátku za bezvadné. Nejsou-li závady odstraněny, zahájí živnostenský úřad řízení a rozhodne, že živnostenské oprávnění nevzniklo. [15]

²⁷ Provozovnou je jakýkoli prostor, v němž je vykonávána živnost. Provozovnou může být například i mobilní stánek nebo prodejní automat. [15]

²⁸ Tuto možnost lze využívat od zřízení tzv. jednotných kontaktních míst (JKM). JKM byla zřízena na 15 živnostenských úřadech převážně v krajských městech.

²⁹ Do 30.6.2008 se vydávaly živnostenské listy, resp. koncesní listiny. Tyto průkazy byly díky snaze o maximální využití živnostenského rejstříku jako elektronického informačního systému nahrazeny výpisem z živnostenského rejstříku na základě zákona č. 130/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

2 Účetnictví vs. jiné možnosti evidence záznamů

Ať už se podnikatel rozhodne pro jakoukoli formu podnikání, je toto podnikání nutně zákonem předepsaným způsobem evidovat, tj. vést o něm příslušné záznamy. Tato evidence je důležitá nejen pro podnikatele, který její výstupy používá jako podklady pro ekonomická rozhodnutí, ale i pro státní instituce (např. finanční úřady), které pomocí této evidence provádějí příslušné kontroly. Dalším důležitým rysem této evidence je administrativní náročnost. Podnikatel v některých (níže uvedených) případech nemá na výběr, jindy je rozhodnutí, jakou formu evidence záznamů si zvolí, na něm. V níže uvedených odstavcích jsou tedy shrnuty podnikatelské možnosti či povinnosti.

Nejtypičtější formou evidence záznamů je účetnictví. Účetnictví jako celek je upraveno celým souborem právních norem a předpisů, které mají určitou hierarchickou strukturu.³⁰ Nejvyšší právní normou je zákon o účetnictví. Povinnost vést účetnictví je v českém právním prostředí udělena tzv. účetním jednotkám. Přestože není pojem účetní jednotka v zákoně nijak vymezen, lze se s jeho definicí setkat v různých ekonomických učebnicích, např. „Účetní jednotka je právně a ekonomicky vymezený celek, za který se účetnictví vede.“ [16, s. 7] Tyto účetní jednotky jsou taxativně vymezeny právě v zákoně o účetnictví, který tak určuje, na koho se bude povinnost vést účetnictví vztahovat. Jsou jimi (pro účely této práce):

- právnické osoby, které mají sídlo na území České republiky,
- fyzické osoby, které jsou jako podnikatelé zapsány v obchodním rejstříku,³¹
- fyzické osoby, které vedou účetnictví na základě svého rozhodnutí,
- fyzické osoby, jejichž obrat podle zákona o DPH, včetně plnění osvobozených od této daně, přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25 000 000 Kč. [17]

Výše uvedené účetní jednotky se kromě zákona o účetnictví, který je závazný pro všechny typy účetních jednotek, musí dále řídit prováděcí Vyhláškou č. 500/2002 Sb. pro podnikatele.³² Tato vyhláška upravuje např. rozsah a způsob sestavování účetní

³⁰ Viz příloha A.

³¹ Fyzická osoba se povinně zapisuje do obchodního rejstříku v případě, že provozuje živnost průmyslovým způsobem (podle § 7a živnostenského zákona) nebo její příjmy (u plátců DPH snížené o tuto daň) dosáhly za dvě po sobě jdoucí účetní období alespoň 120 000 000 Kč.

³² Kromě této vyhlášky je v platnosti ještě dalších 6 prováděcích vyhlášek, které upravují jednotlivé typy účetních jednotek, např. banky, pojišťovny, Pozemkový fond ČR a další.

závěrky, účetní metody, směrnou účtovou osnovu a další. „K této vyhlášce se specializovaně váží České účetní standardy, které konkrétně vymezují pojmy a poskytují praktické návody k zaúčtování různých účetních případů.“ [16, s. 10] Nejnižší účetní normou, která však již nemá legislativní charakter, jsou vnitropodnikové směrnice. Ty upravují účetní oblasti, ve kterých má podnik možnost volby mezi různými účetními postupy. [16]

Účetní jednotky s akciemi kótovanými na finančních trzích Evropské unie jsou od 1.1.2004 na základě novely zákona o účetnictví povinny účtovat a sestavovat účetní závěrky podle norem IAS/IFRS³³. [3]

Fyzické osoby, které nejsou ze zákona účetní jednotkou a nerozhodly se vést účetnictví dobrovolně, mají z hlediska evidenčních povinností několik možností. Tyto osoby mohou:

- vést záznamy o svých příjmech a výdajích, majetku a závazcích, tj. vést tzv. daňovou evidenci,
- vést záznamy o příjmech a evidenci pohledávek souvisejících s podnikáním a místo skutečných výdajů uplatnit výdaje stanovené procentem z příjmů,
- vést jednoduchou evidenci o výši dosahovaných příjmů, pohledávek a hmotného majetku a při splnění zákonem stanovených podmínek (vymezených v § 7a zákona o daních z příjmů) požádat o stanovení daně paušální částkou. [18]

Právnícké osoby, tj. obchodní společnosti a družstvo, vedou účetnictví ode dne vzniku do dne zániku, tzn. ode dne zápisu do dne výmazu z obchodního rejstříku. Fyzické osoby, které jsou účetní jednotkou, vedou účetnictví podle způsobu, jakým se účetní jednotkou staly. To může být například:

- ode dne zápisu do dne výmazu z obchodního rejstříku,
- od prvního dne účetního období následujícího po roce, ve kterém se staly účetní jednotkou až do posledního dne tohoto období. [3]

Účetnictví lze vést ve zjednodušeném nebo úplném rozsahu. Obchodní společnosti vedou účetnictví vždy v úplném rozsahu. Z fyzických osob, jež jsou účetní jednotkou,

³³ IAS (International Accounting Standards) jsou mezinárodní účetní standardy, IFRS (International Financial Reporting Standards) jsou mezinárodní standardy účetního výkaznictví.

mohou vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu jen ty osoby, které nemají povinnost ověření účetní závěrky auditorem. Vedení účetnictví ve zjednodušeném rozsahu znamená například:

- možnost sestavení účtového rozvrhu na úrovni účtových skupin,
- možnost spojení účtování v hlavní knize s účtováním v deníku,
- možnost sestavit účetní závěrku ve zjednodušeném rozsahu a další. [17]

Podobně jako lze ve zjednodušeném rozsahu vést účetnictví, lze ve zjednodušeném rozsahu sestavovat účetní závěrku. Toto právo mají účetní jednotky, které nemají povinnost ověření účetní závěrky auditorem, vyjma akciových společností, které účetní závěrku sestavují v plném rozsahu vždy. [17] Forma účetní závěrky ve zjednodušeném rozsahu je specifikována v § 4 Vyhlášky č. 500/2002 Sb. Obecně řečeno se jedná o méně podrobné členění účetních výkazů a menší rozsah přílohy. [19]

Co se daňové evidence týče, jde o relativně novou formu evidence záznamů. Pojem daňová evidence vstoupil do českého právního řádu 1.1.2004, kdy vešla v účinnost novela zákona o účetnictví. Do roku 2004 se totiž zákon o účetnictví skládal ze dvou účetních soustav, soustavy podvojného účetnictví a soustavy jednoduchého účetnictví. Přijetím výše zmíněné novely se jednoduché účetnictví „transformovalo“ do daňové evidence a z podvojného účetnictví se stalo „pouze“ účetnictví, jelikož žádná jiná forma účetnictví již neexistuje. Právní úpravu daňové evidence založenou na sledování příjmů a výdajů, kterou dříve coby jednoduché účetnictví upravoval zákon o účetnictví, tak převzal zákon o daních z příjmů.

3 Daňová specifika podniků

Každá právní forma podnikání je z hlediska zdanění povinna řídit se příslušnými ustanoveními daňových zákonů, které se jí týkají. To, jakým způsobem bude vypočítáván daňový základ a jak vysokou sazbou bude zdaňován, jaké slevy (pokud vůbec nějaké) bude moci podnikatel uplatňovat apod., je jedno z nejdůležitějších kritérií při výběru té správné právní formy. Zde je však vhodné upozornit na skutečnost, že tyto parametry mají velmi dynamický charakter. Proto je otázkou, jak velká váha by jim z dlouhodobého hlediska měla být přikládána. V níže uvedených podkapitolách jsou uvedena nejdůležitější daňová specifika týkající se zdaňování výsledků podnikatelské činnosti (tedy zisku) jednotlivých podnikatelských subjektů. Pro zjednodušení terminologie se pro účely této kapitoly ziskem rozumí i daňový základ, tj. výše zisku je považována i za výši daňového základu³⁴ a v případě podniku jednotlivce se daňovým základem rozumí dílčí daňový základ z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti.

3.1 Veřejná obchodní společnost

Veřejná obchodní společnost je čistě osobní obchodní společností. Její zisk se tudíž nedaní daní z příjmů právnických osob, nýbrž se v plné (nezdaněné) výši rozděluje mezi společníky. V případě, že je společníkem fyzická osoba, se podíl na zisku, na tuto osobu připadající, stává součástí jejího dílčího základu daně z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti. [18] Je-li společníkem právnická osoba, stává se zisk na ni připadající součástí jejich výnosů zvyšujících základ daně. V každém případě však společníci zdaňují zisk společnosti každý samostatně a veřejná obchodní společnost jako taková žádnou daňovou povinnost z titulu svého zisku nemá. „V tomto případě tedy není shodné pojetí účetní jednotky a plátce daně.“ [8, s. 13] Vzhledem k tomu, že tato právní forma nevytváří žádné fondy ze zisku, je tento zisk po zdanění plně k dispozici společníkům. [5] Vykáže-li veřejná obchodní společnost ztrátu, rozděluje se tato ztráta na společníky ve stejném poměru jako zisk. Každý společník pak část ztráty na něho připadající může použít na snížení daňového základu v dalších letech.³⁵

³⁴ V praxi se zisk a daňový základ málokdy shodují. To je dáno zejména daňovou neuznatelností některých výnosů, resp. příjmů a nákladů, resp. výdajů, rozdílnými účetními a daňovými odpisy apod.

³⁵ Tuto ztrátu lze uplatnit jako odčitatelnou položku od základu daně v dalších (nejvíce však pěti) zdaňovacích obdobích, které bezprostředně následují po období, ve kterém byla ztráta vyměřena. Ztrátu lze přitom uplatnit maximálně do výše daňového základu. Výši uplatňované ztráty, která tento daňový základ převyšuje, lze uplatnit v následujících zdaňovacích obdobích. [18]

Specifický je také vztah společníků veřejné obchodní společnosti k dani z přidané hodnoty. „Je-li jeden společník plátcem DPH, stává se jím celá společnost a všichni ostatní společníci ve svém podnikání. Stane-li se veřejná obchodní společnost plátcem DPH, stávají se jimi i všichni její společníci ve svých činnostech“ [4, s. 54]

3.2 Komanditní společnost

Komanditní společnost bývá často označována jako společnost „smíšená“. Jedním z důvodů tohoto označení je i způsob zdanění zisku společnosti a jejích společníků. Výsledek hospodaření před zdaněním se podle předem stanovených pravidel rozděluje na část připadající na komplementáře a část připadající na společnost.³⁶

Komplementářům je přiznána část zisku nezdaněného daní z příjmů právnických osob ke konci účetního období. „Pro komplementáře komanditní společnosti tak platí stejné zásady jako pro společníky veřejné obchodní společnosti“ [8, s. 15], tj. zdaňují si svůj příjem sami v rámci vlastního daňového přiznání. Jejich příjem ze zisku komanditní společnosti se tedy stává součástí dílčího daňového základu z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti. [18] V případě, že společnost vykáže ztrátu, lze ji u komplementářů uplatnit jako odčitatelnou položku od základu daně v dalších zdaňovacích obdobích. [18]

Zdaňování zisku připadajícího na společnost, který si mezi sebe chtějí rozdělit komanditisté už je o něco složitější. Komanditistům je přiznána část zisku až ve schvalovacím řízení. Tato část zisku je nejprve zdaněna daní z příjmů právnických osob³⁷ a v případě jeho rozdělení komanditistům, je dále zdaňována tzv. zvláštní sazbou daně z příjmů u zdroje podle § 36 zákona o daních z příjmů tj. 15 % u zdroje. [18]

Je evidentní, že v případě komanditistů dochází k tzv. dvojímu zdanění. Oproti komplementářům jsou tak komanditisté z daňového hlediska znevýhodněni. Stejně jako u veřejné obchodní společnosti netvoří ani komanditní společnost povinně fondy ze zisku. Zisk je tedy po zdanění opět plně k dispozici společníkům. [5]

³⁶ Způsob rozdělení zisku, resp. úhrady ztráty na část připadající na komplementáře a část připadající na společnost je blíže popsána v kapitole 1.1.1.2.

³⁷ Vývoj sazeb daně z příjmu právnických osob je uveden v příloze B.

3.3 Společnost s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je kapitálovou společností, třebaže s jistými prvky společností osobních. Zdaňování zisku nebo jeho části daní z příjmů fyzických osob zde tedy nepřichází v úvahu. Výsledek hospodaření zdaňuje společnost jako celek bez jakéhokoli dělení na části (jako je tomu v případě komanditní společnosti) daní z příjmů právnických osob, tedy 19 %. Takto zdaněný zisk je následně předmětem schvalovacího řízení. Po odvodu části zisku do zákonného rezervního fondu mohou společníci rozhodnout o vyplacení podílů na zisku. „Případné vyplácené podíly na zisku jsou dále zdaňovány zvláštní sazbou daně podle § 36 zákona o daních z příjmů, tj. 15 % srážkou u zdroje.“ [5, s. 24] Opět zde tedy dochází k efektu dvojího zdanění zisku podnikatele, nejprve daní z příjmů právnických osob, poté zvláštní sazbou daně u zdroje.

U společnosti s ručením omezeným je vhodné se ještě pozastavit u problematiky daňové uznatelnosti odměn členů jejích orgánů. Odměny za výkon funkce jednatele společnosti jsou, ač se nejedná o pracovní právní vztah, plně daňově uznatelným nákladem. Jinak je tomu u odměn členů dozorčí rady. Členové tohoto orgánu své příjmy z titulu členství sice zdaňují podle § 6 zákona o daních z příjmů jako příjmy ze závislé činnosti (podobně jako je tomu u řadových zaměstnanců společnosti), pro společnost jsou však výdaje na tyto odměny daňově neuznatelné. [4]

3.4 Akciová společnost

Pro akciovou společnost (jakožto čistě kapitálovou společnost) platí podobná pravidla jako pro společnost s ručením omezeným. Výsledek hospodaření je akciová společnost povinna zdanit daní z příjmů právnických osob. Takto zdaněný zisk dále podléhá schvalovacímu řízení. V tomto řízení je společnost povinna přidělit část zisku obligatorně zřizovanému rezervnímu fondu. Zbytek zisku, případně jeho část, může být rozhodnutím valné hromady na návrh představenstva rozdělen mezi akcionáře.³⁸ Podíl na zisku je v akciové společnosti uplatňován formou dividendy³⁹. Stejně jako podíly na

³⁸ Zisk lze mezi akcionáře rozdělit až po splnění v § 178 obchodního zákoníku předepsaných podmínek, např. celková hodnota vypláčených podílů na zisku nesmí být vyšší než vykázaný výsledek hospodaření snížený o příděl do rezervního fondu, neuhrazené ztráty minulých let a zvýšený o nerozdělený zisk minulých let a fakultativně tvořené fondy ze zisku a další. [1]

³⁹ Slovo dividendy je odvozeno z anglického slova *dividend*, což znamená *dělenec*. [8]

zisku v s.r.o. jsou i dividendy rozdělované mezi akcionáře (až na výjimky)⁴⁰ zdaňovány zvláštní sazbou daně podle § 36 zákona o daních z příjmů, tedy 15 % srážkou u zdroje. Jelikož se dividendy vyplácejí až z disponibilního, tj. zdaněného, zisku společnosti, dochází i zde ke dvojímu zdanění majitelů společnosti.

Stejné podmínky a zdanění jako pro výplatu dividend provázejí i výplaty tantiém⁴¹.

U akciové společnosti je také důležité upozornit na daňovou uznatelnost, resp. neuznatelnost některých nákladů, konkrétně nákladů spojených s členstvím v představenstvu a dozorčí radě. Daňová neuznatelnost odměn členů dozorčí rady je společná jak společnosti s ručením omezeným, tak i společnosti akciové. Co se ale daňové znatelnosti odměn exekutivního orgánu týče, zde dochází k určité distorzi. Tyto náklady jsou totiž daňově neuznatelné a společnost tak členy představenstva odměňuje de facto ze svého čistého zisku.⁴² To evokuje určitou nelogičnost, jelikož v s.r.o. jsou náklady na výkon této exekutivní funkce (jednatelů) daňově plně uznatelné. [18]

3.5 Podnik jednotlivce

Podnikatel, který je fyzickou osobou, nebude (jak už je evidentní z názvu) zdaňovat svůj zisk, resp. daňový základ daní z příjmů právnických osob, a to za žádných okolností. Nezáleží tedy na tom, zda podnikatel využívá pro stanovení daňového základu účetnictví, daňovou evidenci či jinou metodu. Vždy bude svůj daňový základ zdaňovat daní z příjmů fyzických osob, tedy 15 %. Zisk, kterého tento tzv. individuální podnikatel v rámci svých podnikatelských aktivit dosáhne, však ještě nepředstavuje jeho celkový daňový základ. Tento podnikatel totiž může kromě podnikání dosahovat příjmů i z jiných činností, například z pronájmu nebo ze zaměstnání. Z tohoto důvodu se zisk dosažený podnikáním stává součástí tzv. dílčího daňového základu z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti. [18] Pro zjednodušení bude dále uvažováno, že podnikatel žádné jiné příjmy vyjma podnikání nemá.

⁴⁰ Dividendy jsou osvobozeny od daně např. v případě, že jsou podíly vypláceny dceřinou společností společnosti mateřské, která má v dceřiné společnosti alespoň 10 % podíl po dobu minimálně 12 měsíců. [18]

⁴¹ Tantiémy jsou podíly na zisku (podobně jako dividendy) určené členům představenstva a dozorčí rady. Participování těchto orgánů na výsledcích společnosti tak má motivační charakter pro jejich členy.

⁴² Tento fakt má za následek efekt, že ve společnosti jsou členové představenstva často zaměstnání v klasickém pracovním poměru, v němž vykonávají manažerské činnosti, které by měli vykonávat jako členové představenstva. Typickým příkladem je předseda představenstva, který je zároveň zaměstnán jako generální ředitel. Tento jev vede k fenoménu, který se nazývá souběh funkcí.

Jak již bylo uvedeno ve třetí kapitole, má podnikatel několik možností jak svůj zisk z podnikání z něho vyplývající daňovou povinností určit. Zatímco ve třetí kapitole bylo na tyto možnosti pohlíženo z hlediska povinnosti evidence záznamů, tato kapitola je přibližuje z hlediska daňového. Možnosti podnikající fyzické osoby pro zjištění daňové povinnosti tedy jsou:

- vedení účetnictví,
- vedení daňové evidence,
- evidence příjmů a uplatnění výdajů procentem z těchto příjmů,
- stanovení daně paušální částkou.

Níže jsou uvedena základní specifika jednotlivých alternativ.

Pokud vede fyzická osoba účetnictví (ať už dobrovolně či ze zákona), vztahují se na ni všechna pravidla a účetní zásady jako na jakoukoli jinou účetní jednotku (samozřejmě s přihlédnutím ke specifickému účtování individuálních podnikatelů). Dílčí základ daně tedy podnikatel zjišťuje z účetnictví pomocí uplatnění standardních účetních metod, tj. jako rozdíl mezi výnosy a náklady upravený podle zákona o dani z příjmů. [3]

Daňová evidence zjišťuje dílčí základ daně jako rozdíl mezi daňovými příjmy a daňovými výdaji. Na rozdíl od účetnictví zde tedy nehrají roli náklady a výnosy, nýbrž peněžní toky (tzv. cash flow). Podrobná úprava daňové evidence je uvedena v § 7b zákona o daních z příjmů. [18]

V případě, že podnikatel nevede účetnictví a nechce vést ani daňovou evidenci, má možnost stanovit svůj dílčí základ daně jako rozdíl daňových příjmů a výdajů uplatněných jako procento z těchto příjmů. Výše procentuálních výdajů jsou uvedeny v § 7 zákona o daních z příjmů a stanovují se podle předmětu podnikání. Příjmy lze tedy podle tohoto zákona snížit o:

- 80 % z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a z příjmů z živností řemeslných,
- 60 % z příjmů z ostatních živností,
- 40 % z příjmů z jiného podnikání podle zvláštních předpisů,⁴³

⁴³ Jde zejména o tzv. svobodná povolání (auditoři, daňový poradci, notáři, zubaři a další).

- 30 % z příjmů z pronájmu majetku zařazeného v obchodním majetku. [18]

Posledním způsobem, který se nabízí podnikající fyzické osobě pro stanovení daňové povinnosti, je určení daně paušální částkou. Tento způsob je možný od roku 2001 při splnění podmínek vymezených v § 7a zákona o daních z příjmů. Například je podnikatel povinen provozovat činnost bez zaměstnanců nebo spolupracujících osob (vyjma spolupracující manželky), nemít jiné zdanitelné příjmy (kromě příjmů zdaňovaných podle § 36 zákona o daních z příjmů) a další. [20]

Poté, co je dle výše uvedených metod stanoven základ daně, ze kterého je následně zjištěna daň, nabízí se podnikajícím fyzickým osobám možnost tuto daň snížit pomocí tzv. slev na dani podle § 35ba, případně § 35c zákona o daních z příjmů.⁴⁴ Tyto slevy, například sleva na poplatníka (§ 35ba) nebo sleva či dokonce tzv. daňový bonus na dítě (§ 35c), představují pro podnikatele značnou finanční úlevu, které by v případě podnikání prostřednictvím právnické osoby nemohlo být dosaženo.⁴⁵ Pokud je však daň stanovena paušální částkou podle § 7a zákona o daních z příjmů, je tato daň stanovena již po odečtení slev a nelze ji tedy dále snižovat. [18]

Fyzické osoby mají z hlediska odvodového zatížení zisku specifický charakter. Kromě daně z příjmů totiž jejich zisk podléhá ještě dalším povinným odvodům. Těmi jsou [20]:

- pojistné na všeobecné zdravotní pojištění,
- pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

Výše pojistného na zdravotní pojištění se stanovuje procentní sazbou (13,5 %) z vyměřovacího základu, který je stanoven jako polovina dílčího daňového základu z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti zjištěného pomocí výše uvedených metod. Zákon o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění také stanovuje minimální a maximální vyměřovací základ. Minimálním vyměřovacím základem je dvanáctinásobek poloviny průměrné mzdy v národním hospodářství⁴⁶, tj. 150 822 Kč.

⁴⁴ Kromě těchto slev lze využít i slevy dle § 35, 35a, případně 35b (např. sleva za zaměstnance se zdravotním postižením). Tyto slevy jsou společně jak fyzickým, tak i právnickým osobám. Jejich problematika je však relativně komplikovaná a v praxi méně častá, proto jim zde není věnována pozornost.

⁴⁵ Přehled slev je uveden na obrázku č. 2.

⁴⁶ „Za průměrnou měsíční mzdu v národním hospodářství se považuje částka, která se vypočte jako součin všeobecného vyměřovacího základu stanoveného nařízením vlády pro účely důchodového pojištění za kalendářní rok, který o dva roky předchází kalendářnímu roku, pro který se průměrná mzda zjišťuje, a přepočítacího koeficientu stanoveného nařízením vlády pro účely důchodového pojištění pro úpravu tohoto všeobecného vyměřovacího základu“ [20, s. 32]

Maximálním vyměřovacím základem je dvaasedmdesátinásobek průměrné mzdy v národním hospodářství, tj. 1 809 864 Kč. Z částky, která překročí maximální vyměřovací základ, se již pojistné neodvádí. Pokud je výše vyměřovacího základu nižší než minimální vyměřovací základ, odvádí se pojistné z minimálního vyměřovacího základu. V situacích uvedených v § 3a zmíněného zákona (např. u státních pojištěnců⁴⁷, osob se zdravotním postižením apod.) se ustanovení o minimálním vyměřovacím základu nepoužije. [22] V průběhu roku platí podnikatel na toto pojistné zálohy, nicméně konečná odvodová povinnost se stanovuje až na konci roku na základě podnikatelského daňového základu.

Výše pojistného na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti se stanovuje procentní sazbou (29,2 %) z vyměřovacího základu. Tuto platbu však odvádí podnikatel pouze za předpokladu, že se účastní důchodového pojištění. Toho se může účastnit buď povinně, nebo dobrovolně.⁴⁸ Povinně se podnikatel účastní důchodového pojištění vždy, pokud je podnikání jeho hlavní činností⁴⁹. V případě, že je podnikání jeho vedlejší činností⁵⁰, účastní se důchodového pojištění, pouze pokud jeho dílčí daňový základ z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti dosáhl alespoň tzv. rozhodné částky, která v roce 2012 činí 60 329 Kč. [23]

Výši vyměřovacího základu na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti si podnikatel určí sám. Tato částka však nesmí být nižší než 50 % jeho dílčího daňového základu z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti⁵¹ a zároveň nesmí být nižší než hranice tzv. absolutního minima, která je různá pro podnikatele s hlavní a vedlejší činností. Pro hlavní činnost činí tato hranice 75 420 Kč, pro vedlejší činnost 30 168 Kč. Podobně jako minimální vyměřovací základ je stanoven i maximální vyměřovací základ. Ten činí pro rok 2012 osmačtyřicetkrát průměrné mzdy v národním hospodářství, tedy 1 206 576 Kč. [24]

⁴⁷ Státní pojištěnci jsou osoby, za které je plátcem pojistného stát. Tyto osoby jsou taxativně vymezeny v § 7 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění. Jedná se například o nezaopatřené děti, uchazeče o zaměstnání, ženy na mateřské a rodičovské dovolené a další. [22]

⁴⁸ Pokud se podnikatel účastní důchodového pojištění, účastní se povinně i státní politiky zaměstnanosti. Účastnit se pouze státní politiky zaměstnanosti není možné. [20]

⁴⁹ Za hlavní činnost se podnikání považuje, pokud nespĺňuje podmínky vedlejší činnosti, nebo splňuje podmínky vedlejší činnosti a podnikatel je zároveň účasten nemocenského pojištění. [23]

⁵⁰ Podnikání je vedlejší činností v případě, že podnikatel kromě samostatné výdělečné činnosti např. vykonával zaměstnání, měl nárok na výplatu invalidního nebo starobního důchodu, byl nezaopatřeným dítětem apod. [23]

⁵¹ Takto stanovená minimální hranice vyměřovacího základu se označuje termínem „relativní minimum“. [20]

4 Analýza konkrétního podniku a jeho alternativ

Cílem této bakalářské práce je charakterizovat, jaké má potenciální podnikatel možnosti pro realizaci svého podnikatelského záměru, a to z hlediska právního, daňového a účetního (resp. z hlediska zákonné evidence svých aktivit). Všechny tyto možnosti byly již popsány ve výše uvedených kapitolách. Tato kapitola tak slouží jako zjednodušená exemplární ukázka toho, jaký mají různé právní formy vliv na odvodovou zátěž podnikatele. Nejprve je zde uvedena analýza konkrétního podnikatelského subjektu, tj. seznámení se s podnikem, jeho právní formou, předmětem podnikání, základní organizační strukturou, daňovými povinnostmi, odvodovou zátěží apod. Poté jsou určeny alternativní právní formy, které přicházejí pro podnikatele v úvahu a jejich porovnání. Na základě toho lze (samozřejmě s určitou mírou zjednodušení) určit, která právní forma je pro podnikatele z hlediska odvodové zátěže výhodnější. Srovnání bude provedeno pro rok 2011.

4.1 Charakteristika podniku TRINSTAL, spol. s r.o.

Konkrétním podnikatelským subjektem, který zde bude analyzován, je společnost TRINSTAL, spol. s r.o. Jak je již evidentní ze znění firmy, jedná se o společnost s ručením omezeným, tedy o obchodní společnost kapitálového typu. Tato společnost vznikla zápisem do obchodního rejstříku dne 31.1.2001. V obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v Plzni ji lze nalézt pod spisovou značkou C 13119. Sídlo společnosti se nachází v Plzni.

Předmětem podnikání je dle zápisu v obchodním rejstříku:

- koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej,
- zprostředkování obchodu a služeb,
- podniky zajišťující ostrahu majetku a osob,
- správa a údržba nemovitostí,
- přípravné práce pro stavby.

Z tohoto výčtu se společnost v současné době věnuje pouze předposlední činnosti, tedy správě a údržbě nemovitostí. V první polovině své existence se společnost zabývala

ještě několika činnostmi, které již nejsou zapsány v obchodním rejstříku. Těmito činnostmi byly:

- montáž, opravy, revize a zkoušky vyhrazených elektrických zařízení,
- provádění staveb, jejich změn a odstraňování,
- zámečnictví.

Nejvyšším orgánem společnosti je jediný společník, který je zároveň jednatelem majícím na starosti řízení společnosti. Původně byla společnost vlastněna třemi společníky, kteří ji založili prostřednictvím společenské smlouvy. Všichni tři původní společníci byli zároveň jednatele. Kromě jednatelů byl k řízení společnosti zmocněn také jeden prokurista.

Statutárním orgánem společnosti jsou v současné době dva jednatele, přičemž každý jednatel je oprávněn jednat jménem společnosti samostatně. Fakticky je však společnost řízena jen jedním jednatelem, který je zároveň společníkem. Druhý z jednatelů již tuto funkci nevykonává a jeho zápis v obchodním rejstříku tak má pouze formální charakter.

Základní kapitál je 102 000 Kč, tento základní kapitál je plně splacen.⁵² Rezervní fond dosahuje výše 10 300 Kč, tedy splňuje minimum 10 % základního kapitálu. Společnost je plátcem daně z přidané hodnoty, a to se čtvrtletním zdaňovacím obdobím. Plátcem této daně se stala na základě registrace u místně příslušného správce daně, tedy Finančního úřadu v Plzni s účinností od 14.3.2001. Plátcem daně z přidané hodnoty je tak společnost prakticky od zahájení svých podnikatelských aktivit.

Po personální stránce je společnost mikropodnikem. V roce 2011 měla společnost uzavřenou jednu pracovní smlouvu, jednu smlouvu o výkonu funkce a pět dohod o provedení práce. Co se evidence podnikatelské činnosti týče, je společnost jakožto právnická osoba, povinna vést účetnictví. Plnění této povinnosti bylo v roce 2011 (podobně jako řada dalších služeb) „outsourcováno“ renomovanou auditorskou společností. Vzhledem k velikosti společnosti je k tzv. outsourcingu přístupováno poměrně často. Důvod je ryze ekonomický. Jelikož se u krátkodobých činností či služeb malého rozsahu nevyplatí zaměstnávat nové pracovníky, se kterými je spojeno mnoho

⁵² Společnost byla založena před rokem 2001, nevztahuje se na ni tedy současná povinná minimální výše základního kapitálu 200 000 Kč.

ekonomických i neekonomických nákladů, je mnohem výhodnější na tyto činnosti „najmout“ jinou společnost či živnostníka.

Společnost má od svého založení také své logo, které obsahuje označení společnosti a charakteristický grafický znak.

Obrázek 1 - Logo společnosti

Vzhledem k tomu, že má společnost jediného společníka, přichází pro tohoto podnikatele v úvahu jen jediná alternativní právní forma, a to podnik jednotlivce. Pro změnu na jinou právní formu, například veřejnou obchodní společnost, by podnikatel nemohl být výhradním vlastníkem podniku. Aby mohlo dojít k objektivnímu srovnání toho, co je pro podnikatele výhodnější, je potřeba sjednotit některé veličiny. Výnosy právnické osoby se tedy pro účely srovnání budou rovnat hypotetickým příjmům fyzické osoby. Stejně tak náklady se budou rovnat výdajům. Od nákladů, které byly společností vykázány je potřeba odečíst náklady na odměny společníka a jejich příslušenství (tj. pojistné), neboť v případě podniku jednotlivce by se tyto náklady v peněžním deníku neprojevily. Příklad tedy bude chápán tak, že se podnikatel participuje na výsledcích podnikatelské činnosti pouze prostřednictvím podílů na zisku. Společnost také odepisuje osobní automobil. Tento odpis představuje pro společnost náklad snižující výsledek hospodaření a tím i výši účasti společníka na zisku. Takovýto náklad však nevyvolává pohyb peněžních prostředků, které jsou pro individuálního podnikatele rozhodující. V případě fyzické osoby by tak nebyly příjmy, které může podnikatel použít pro svou potřebu, snižené o tento o tento odpis, a proto budou i tyto odpisy od nákladů odečteny. Pro optimalizaci odvodové zátěže má podnikatel, kromě změny právní formy ze společnosti s ručením omezeným na živnost, ještě jednu možnost. Může se stát zaměstnancem své společnosti a svůj zisk z podnikání realizovat touto formou. I tato možnost pro bude vzata v úvahu. Pro lepší přehlednost jsou dále všechny společností vykázané údaje zaokrouhleny na celé desetitisíce.

4.2 Odvodová zátěž podnikatele – společníka s.r.o.

Cílem tohoto kapitoly je spočítat odvodovou zátěž podnikatele jako vlastníka svého podniku. Proto musí být od celkových nákladů společnosti odečteny osobní náklady společníka, jako kdyby pro podnik nepracoval, případně pracoval bez nároku na mzdu a svou odměnu si vybíral pouze ve formě podílů na zisku (podobně jako individuální podnikatel). Tím bude dosaženo hospodářského výsledku, kterého by jako rozdíl mezi příjmy a výdaji dosáhla podnikající fyzická osoba, a který tak již lze srovnávat s podnikem jednotlivce.

Skutečné údaje vycházející z účetnictví zaokrouhlené na celé desetitisíce:

• Výnosy	770 000 Kč
• Náklady	850 000 Kč
○ z toho odpisy	110 000 Kč
○ z toho osobní náklady společníka	260 000 Kč
• Výsledek hospodaření	- 80 000 Kč

Údaje upravené pro potřeby srovnání:

• Výnosy	770 000 Kč
• Náklady po odpočtu odpisů a odměn společníka	480 000 Kč
• Výsledek hospodaření	290 000 Kč

Tento výsledek hospodaření by společnost zdanila podle § 21, odst. 1 zákona o daních z příjmů, tedy 19 % sazbou daně z příjmů právnických osob. Po odečtení této daně od hospodářského výsledku by společnosti zbyl čistý (disponibilní) zisk, který by si společník mohl již zcela vyplatit formou podílu na zisku.⁵³ Takto vyplacený podíl však musí být nejprve zdaněn zvláštní sazbou daně podle § 36, odst. 2, písm. b) zákona o daních z příjmů, tj. 15 % u zdroje. Zdaňování výsledku hospodaření společnosti

⁵³ Podmínky pro výplatu podílů na zisku jsou uvedeny ve výše uvedených kapitolách. Před samotným rozdělením zisku mezi společníky musí například dojít k doplnění rezervního fondu.

a podílu na zisku společníka by tedy za předpokladu, že byly splněny všechny zákonné podmínky pro výplatu podílů, probíhalo následovně.

- *Daň z příjmů právnických osob (19 % z 290 000)* 55 100 Kč
- *Čistý, tj. disponibilní, zisk (290 000 – 55 100)* 234 900 Kč
- *Srážková daň z podílu na zisku (15 % z 234 900)* 35 235 Kč
- ***Příjem podnikatele (290 000 – 55 100 – 35 235)* 199 665 Kč**

V případě, že by se podnikatel účastnil na hospodářských výsledcích společnosti pouze výběrem podílů na zisku, mohl by od své společnosti, která by dosáhla zisku 290 000 Kč, získat 199 665 Kč. Odvodovou zátěž pro tyto hodnoty lze vyjádřit buď absolutně jako rozdíl mezi ziskem společnosti a příjmem podnikatele, případně jako součet daňových odvodů, nebo relativně jako podíl celkových daňových odvodů z výsledku hospodaření a výsledkem hospodaření. Výpočet odvodové zátěže vypadá následovně.

- ***Absolutní odvodová zátěž (290 000 – 199 665)* 90 335 Kč**
- ***Absolutní odvodová zátěž (55 100 + 35 235)* 90 335 Kč**
- ***Relativní odvodová zátěž (90 335 / 290 000)* 31,15 %**

Z výše uvedeného vyplývá, že na daních z příjmů by bylo celkem odvedeno 90 335 Kč. To by pro podnikatele, který je schopen prostřednictvím svého podniku generovat hrubý zisk ve výši 290 000 Kč znamenalo, že téměř každou třetí vydělanou korunu odvede na daních.

V této souvislosti je však nezbytně nutné podotknout, že jako společník, který získává prostředky pouze prostřednictvím podílu na zisku, se podnikatel neúčastní veřejného zdravotního pojištění. Tato skutečnost dělá z podnikatele tzv. **osobu bez zdanitelných příjmů**, a pokud tento podnikatel nemá kromě svého podnikání příjmy ze zaměstnání nebo není státním pojištěncem, je povinen platit si sám pojistné na všeobecné zdravotní pojištění ve výši 1 080 Kč měsíčně. [20]

Dále není takovýto podnikatel účasten ani důchodového pojištění. Účast na důchodovém pojištění již na rozdíl od veřejného zdravotního pojištění povinná není. Neúčast na důchodovém pojištění však může mít z dlouhodobého hlediska negativní vliv na výši starobního důchodu podnikatele, stejně tak na případný invalidní důchod v případě trvalého snížení či úplné ztráty jeho pracovní schopnosti.

Kromě neúčasti na veřejném zdravotním pojištění a důchodovém pojištění není společník vybírající pouze podíly na zisku účasten ani státní politiky zaměstnanosti. V případě ztráty zdroje příjmu by tedy neměl nárok na podporu v nezaměstnanosti, ani podporu při rekvalifikaci.

4.3 Odvodová zátěž podnikatele – fyzické osoby

4.3.1 Daňová evidence

V případě, že by výše uvedený společník podnikající prostřednictvím své právnické osoby provozoval výdělečnou činnost jako fyzická osoba, zaznamenával by své hospodářské skutečnosti v daňové evidenci. V daňové evidenci na rozdíl od účetnictví nehrají prim výnosy a náklady, nýbrž příjmy a výdaje, které jsou také rozhodující pro stanovení daňové povinnosti podnikatele. Na konci roku 2011 by tedy podnikatel dosáhl následujících hodnot.

- *Příjmy* 770 000 Kč
- *Výdaje* 480 000 Kč
- *Výsledek hospodaření (resp. dílčí základ daně)* 290 000 Kč

Tento výsledek hospodaření, resp. dílčí základ daně, by podnikatel (za předpokladu, že nemá žádné další příjmy, které by vstupovaly do celkového daňového základu)⁵⁴ zdanil podle § 16 zákona o daních z příjmů, tedy 15 % sazbou daně z příjmů fyzických osob. Oproti podnikateli, který je společníkem ve společnosti s ručením omezeným a realizuje svůj zisk formou výplat podílů na zisku, má podnikatel, který je fyzickou osobu, z daňového hlediska jednu zásadní výhodu. Touto výhodou je možnost uplatňování

⁵⁴ Pokud by podnikatel generoval nějaké další příjmy, např. ze závislé činnosti nebo z pronájmu, stal by se výsledek hospodaření z podnikání součástí těchto příjmů, které by poté danily jako celek.

tzv. slev na dani, případně daňového bonusu.⁵⁵ Přehled daňových slev pro roky 2011 a 2012, které má podnikající fyzická osoba možnost uplatnit poskytuje následující tabulka.

Obrázek 2 - Roční slevy na dani pro rok 2011 a 2012

Sleva na dani	Výše slevy 2011	Výše slevy 2012
Na poplatníka	23 640 Kč	24 840 Kč
Na poplatníka – starobního důchodce	23 640 Kč	24 840 Kč
Na dítě	11 604 Kč	13 404 Kč
Na dítě – držitele průkazu ZTP/P	23 208 Kč	23 208 Kč
Na vyživovanou manželku/manžela	24 840 Kč	24 840 Kč
Na vyživovanou manželku/manžela – držitele průkazu ZTP/P	49 680 Kč	49 680 Kč
Invalidita I. a II. stupně	2520 Kč	2520 Kč
Invalidita III. stupně	5040 Kč	5040 Kč
Držitel průkazu ZTP/P (i bez důchodu)	16 140 Kč	16 140 Kč
Student	4 020 Kč	4 020 Kč

Zdroj: <http://www.mesec.cz/dane/dan-z-prijmu/pruvodce/slevy-na-dani/> [6.3.2012]

Výše uvedený podnikatel, jehož odvodová zátěž je porovnávána, je svobodný, bezdětný, studující (a zároveň mladší 26 let) a nemá žádný stupeň invalidity. Může tedy uplatnit jak slevu na poplatníka, která je všem fyzickým osobám společná bez výjimky, tak i slevu na studium.⁵⁶ Výpočet celkové daňové povinnosti podnikatele by tedy vypadal následovně.

- *Výsledek hospodaření* 290 000 Kč
- *DPFO před slevami (15 % z 290 000)* 43 500 Kč
- *Sleva na poplatníka* - 23 640 Kč
- *Sleva na studium* - 4 020 Kč

⁵⁵ Slevy na dani mohou mít i právnické osoby, např. za zaměstnance se zdravotním postižením podle § 35 zákona o daních z příjmů. Tyto slevy jsou společné jak fyzickým, tak i právnickým osobám.

⁵⁶ Slevu na studium může uplatnit poplatník po dobu, po kterou se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem, a to až do dovršení věku 26 let nebo do 28 let, pokud studuje prezenční formou v doktorském studijním programu. [18]

- ***DPFO po slevách (43 500 – 23 640 – 4 020) 15 840 Kč***

Z tohoto výpočtu je evidentní, že daňové zatížení podnikající fyzické osoby je nesrovnatelně menší oproti daňovému zatížení společníka, který realizuje svůj zisk z podnikání pouze formou výplat podílů na zisku. To je způsobeno právě možnostmi uplatnění daňových slev, resp. daňových bonusů, které v případě srážkové daně nebo daně z příjmů právnických osob uplatnit nelze.

Podobně jako daňovou zátěž společníka ve společnosti s ručením omezeným lze i daňovou zátěž fyzické osoby podnikatele vyjádřit absolutně jako úhrn daňových závazků nebo relativně jako podíl těchto závazků a výsledku hospodaření.

- ***Absolutní odvodová zátěž 15 840 Kč***
- ***Relativní odvodová zátěž (15 840 / 290 000) 5,46 %***

Z výše uvedeného vyplývá, že pokud by uvedený podnikatel vykonával stejnou činnost na základě živnostenského oprávnění a ne prostřednictvím právnické osoby, byly by jeho odvody na daních z příjmů 5,7krát menší.

Při analýze odvodových povinností podnikajících fyzických osob se však nelze omezovat pouze na daňové hledisko. V případě, že by se podnikatel rozhodl pro podnik jednotlivce, byl by kromě daně z příjmů fyzických osob povinen platit také pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.⁵⁷ Vyměřovací základ pro tyto platby je stanoven jako polovina daňového základu. Sazba pojistného na všeobecné zdravotní pojištění je 13,5 % z vyměřovacího základu, na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti 29,2 % z vyměřovacího základu.

- ***Daňový základ 290 000 Kč***
- ***Vyměřovací základ (50 % z 290 000) 145 000 Kč***
- ***Pojistné na všeobecné zdravotní pojištění 19 575 Kč***
- ***Pojistné na sociální zabezpečení 42 340 Kč***

⁵⁷ Podmínky účasti a způsob výpočtu jsou uvedeny v kapitole 3.5.

Čistý neboli disponibilní zisk podnikatele z výdělečné činnosti se poté spočítá odečtením povinných odvodů, tedy daňových a pojistných plateb, od hospodářského výsledku, tedy rozdílu mezi příjmy a výdaji.

• <i>Výsledek hospodaření</i>	<i>290 000 Kč</i>
• <i>Daň z příjmů fyzických osob</i>	<i>- 15 840 Kč</i>
• <i>Pojistné na všeobecné zdravotní pojištění</i>	<i>- 19 575 Kč</i>
• <i>Pojistné na sociální zabezpečení</i>	<i>- 42 340 Kč</i>
• Čistý zisk podnikatele	212 245 Kč

V případě, že by podnikatel provozoval výdělečnou činnost jako fyzická osoba, získal by ze svého podnikání, které dosáhlo hrubého zisku 290 000 Kč, čistý zisk 212 245 Kč. Celková odvodová zátěž v absolutním a relativním vyjádření, kterou již lze porovnávat s celkovou odvodovou zátěží společníka právnické osoby, by tak byla následující.

• Absolutní odvodová zátěž <i>(15 840 + 19 575 + 42 340)</i>	77 755 Kč
• Relativní odvodová zátěž <i>(77 755 / 290 000)</i>	26,81 %

Celkově by tedy podnikatel odvedl (ať už na daních či pojistném) 77 755 Kč, což při hrubém zisku 290 000 Kč znamená, že na odvodech zaplatí přibližně každou čtvrtou vydělanou korunu. V porovnání se společníkem právnické osoby odvede podnikající fyzická osoba při příjmech 290 000 Kč o 12 580 Kč méně. Relativně řečeno je její odvodová zátěž o 4,34 % nižší.

4.3.2 Paušální výdaje

Vedení daňové evidence není jediná možnost, jak může podnikatel, který je fyzickou osobou, stanovit svůj daňový základ pro výpočet daně z příjmů fyzických osob a vyměřovací základ pro výpočet pojistného na všeobecné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení. Pokud chce podnikatel snížit administrativní náklady na vedení daňové evidence či je to pro něho ekonomicky výhodnější, může se rozhodnout, že pro určení

daňového a z něho odvozeného vyměřovacího základu pro pojistné bude uplatňovat výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů procentem z těchto příjmů.

Pro stanovení výše procentních výdajů, musí podnikatel nejprve správně určit, do jaké skupiny živností patří ta jeho. Výše uvedená společnost TRINSTAL, spol. s r.o. má jako hlavní předmět činnosti správu a údržbu nemovitostí. Tato činnost spadá dle § 7 zákona o daních z příjmů do živností, u kterých lze uplatnit paušální výdaje ve výši 60 % z příjmů. Výpočet daňového základu bude tedy v případě našeho podnikatele probíhat následovně.

- *Příjmy z podnikání* 770 000 Kč
- *Paušální výdaje (60 % ze 770 000)* 462 000 Kč
- ***Základ daně (770 000 – 462 000)*** **308 000 Kč**

Na základě takto stanoveného daňového základu lze již spočítat daňovou povinnost a závazky vůči zdravotní pojišťovně a příslušné správě sociálního zabezpečení. Postup výpočtu je analogický jako u podnikatele vedoucího daňovou evidenci.

- *Daňový základ* 308 000 Kč
- *DPFO před slevami (15 % z 308 000)* 46 200 Kč
- *Sleva na poplatníka* - 23 640 Kč
- *Sleva na studium* - 4 020 Kč
- ***DPFO po slevách (46 200 – 23 640 – 4 020)*** **18 540 Kč**

Celkový daňový závazek vůči místně příslušnému správci daně by za předpokladu, že by podnikatel vykonával ekonomickou činnost na základě živnostenského oprávnění a zároveň uplatňoval výdaje procentem z příjmů, činil v roce 2011 částku 18 540 Kč.

Výpočet pojistného na všeobecné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení má následující podobu.

• <i>Daňový základ</i>	<i>308 000 Kč</i>
• <i>Vyměřovací základ (50 % z 308 000)</i>	<i>154 000 Kč</i>
• <i>Pojistné na zdravotní pojištění (13,5 % z 154 000)</i>	<i>20 790 Kč</i>
• <i>Pojistné na sociální zabezpečení (29,2 % z 154 000)</i>	<i>44 968 Kč</i>
• <i>Celkové odvody na pojistném (20 790 + 44 968)</i>	<i>65 758 Kč</i>

Celkové závazky podnikatele z titulu povinné účasti na veřejném zdravotním pojištění, důchodovém pojištění a státní politice zaměstnanosti by v roce 2011, při výše uvedeném předpokladu uplatňování výdajů procentem z příjmů, činily 65 758 Kč.

Přestože by při uplatňování výdajů procentem z příjmů činil podnikatelův daňový základ 308 000 Kč, jeho skutečný zisk, který by mohl použít pro svou osobní potřebu, byl menší. Dosahoval by stejné výše, jako v případě, kdy podnikatel vedl daňovou evidenci a veškeré příjmy a výdaje zaznamenával ve skutečné výši, tedy 290 000 Kč.

Již nyní lze tedy konstatovat, že by se podnikateli z čistě finančního hlediska v roce 2011 více vyplatilo vést daňovou evidenci než uplatňovat výdaje procentem z příjmů. Pro přesné dokázání tohoto tvrzení je potřeba opět matematicky vyjádřit absolutní a relativní odvodovou zátěž pro variantu paušálních výdajů a spočítat čistý roční příjem podnikatele.

Čistý neboli disponibilní zisk podnikatele z výdělečné činnosti se spočítá odečtením povinných odvodů, tedy daňových a pojistných plateb, od skutečného hospodářského výsledku, tedy rozdílu mezi příjmy a výdaji.

• <i>Skutečný výsledek hospodaření</i>	<i>290 000 Kč</i>
• <i>Daň z příjmů fyzických osob</i>	<i>- 18 540 Kč</i>
• <i>Pojistné na všeobecné zdravotní pojištění</i>	<i>- 20 790 Kč</i>
• <i>Pojistné na sociální zabezpečení</i>	<i>- 44 968 Kč</i>
• <i>Čistý zisk podnikatele</i>	<i>205 702 Kč</i>

V případě, že by podnikatel provozoval výdělečnou činnost jako fyzická osoba a zároveň uplatňoval výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů procentem z těchto příjmů, získal by ze svého podnikání, které dosáhlo skutečného hrubého zisku 290 000 Kč, čistý zisk ve výši 205 702 Kč. Celková odvodová zátěž v absolutním a relativním vyjádření by tak byla následující.

- **Absolutní odvodová zátěž** ($18\,540 + 20\,790 + 44\,968$) **84 298 Kč**
- **Relativní odvodová zátěž** ($84\,298 / 290\,000$) **29,07 %**

Celkově by podnikatel při uplatňování paušálních výdajů v roce 2011 při skutečném zisku 290 000 Kč odvedl na daních a pojistném 84 298 Kč, což odpovídá relativní odvodové zátěži 29,07 %.

4.4 Odvodová zátěž podnikatele – zaměstnance své spol. s r.o.

Výše uvedená část porovnávala odvodovou zátěž podnikatele, který je fyzickou osobou, a podnikatele, který je společníkem ve společnosti s ručením omezeným a svůj zisk realizuje formou výplat podílů na zisku. Jinými slovy byla porovnávána odvodová zátěž podnikatele z titulu vlastníka podniku. Pokud je však fyzická osoba vlastníkem nějaké právnické osoby (v případě společnosti s ručením omezeným tedy jejím společníkem) má ještě jednu možnost, jak se na ekonomických výsledcích společnosti participovat. Takovýto společník se může ve své vlastní společnosti zaměstnat a svůj zisk z podnikání realizovat v klasickém zaměstnaneckém poměru.⁵⁸ Tato forma finanční participace má své výhody i nevýhody.

K hlavním výhodám patří bezesporu skutečnost, že takovýto podnikatel je z titulu svého zaměstnaneckého poměru účasten jak veřejného zdravotního pojištění, tak i důchodového pojištění, nemocenského pojištění a státní politiky zaměstnanosti. Nemusí si tedy sám platit zdravotní pojištění (i když jako zaměstnanec ho samozřejmě také z části hradí, ovšem prostřednictvím svého zaměstnavatele), dále se mu

⁵⁸ V případě, že se chce společník společnosti s ručením omezeným, který je ve své společnosti také jednatelem, sám stát zaměstnancem společnosti v klasickém pracovně-právním vztahu, nesmí si jako druh práce zvolit manažerskou či jinou řídicí funkci. Takovýto druh práce totiž již vykonává z titulu statutárního orgánu a jednalo by se tak o tzv. souběh funkcí.

započítávají odpracovaná léta a příjem pro budoucí důchod. V případě dočasné či trvalé pracovní neschopnosti má nárok na nemocenské dávky, resp. invalidní důchod apod.

Mezi největší nevýhody patří bezpochyby finanční hledisko. To, že jsou náklady na pracovní sílu na velmi vysoké úrovni, dokazuje skutečnost, že mnoho podniků v České republice se snaží tyto náklady „optimalizovat“ využíváním tzv. Švarcsystému⁵⁹. Pakliže se společník ve své vlastní společnosti sám zaměstná, vznikají mu podobné odvodové povinnosti, jako kdyby podnikal prostřednictvím živnostenského oprávnění. Náklady na tyto odvody jsou však nesrovnatelně vyšší.

Tato část se zabývá analýzou odvodové zátěže podnikatele, pokud by svůj hrubý zisk z podnikání, který v roce 2011 dosáhl výše 290 000 Kč, použil na úhradu osobních nákladů⁶⁰ spojených s jeho zaměstnáním ve svém vlastním podniku. Aby bylo možné tuto analýzu realizovat, je nutné nejprve převést roční výsledek hospodaření na měsíční bázi, jelikož předpokládá-li se zaměstnanecký poměr, předpokládá se také pravidelná měsíční odměna. Z ročních 290 000,- Kč se tedy vydělením počtem měsíců v roce dostane průměrný hrubý zisk, u kterého budeme pro potřeby této části uvažovat, že je ho dosahováno pravidelně každý měsíc.

- *Průměrný měsíční zisk (290 000 / 12)* *24 167 Kč*

Průměrný hrubý měsíční zisk, který podnikatel realizoval v roce 2011, tedy vyšel 24 167 Kč. Takto vypočtená částka však ještě nemůže být použita jako základ hrubé mzdy. Pokud by tomu tak bylo, nedostávalo by se podnikateli finančních zdrojů na úhradu tzv. **vedlejších nákladů práce**, tedy pojistného na všeobecné zdravotní pojištění a pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, které je zaměstnavatel povinen platit za své zaměstnance. Tyto „vedlejší“ náklady dosahují následujících procentních hodnot z vyměřovacího základu, kterým je hrubá mzda zaměstnance.

⁵⁹ Švarcsystém je metoda optimalizace nákladů na pracovní sílu pojmenovaná po Miroslavu Švarcovi, který tento systém začal využívat ve stavebnictví na začátku 90. let 20. století. Princip je takový, že osoba vykonávající závislou práci není zaměstnancem, nýbrž samostatně vystupujícím podnikatelem. To zaměstnavateli přináší značné úspory na pojistném, náhradách mzdy, administrativních nákladech apod. Ten, kdo na tomto systému trvá, je stát, jelikož odvodové zatížení podnikatele je při ekvivalentním příjmu nesrovnatelně menší než odvodové zatížení zaměstnance.

⁶⁰ Pod pojmem osobní náklady rozumíme mzdové náklady a náklady na pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, které hradí za své zaměstnance zaměstnavatel.

- *Pojistné na všeobecné zdravotní pojištění* 9 %
- *Pojistné na sociální zabezpečení* 25 %

Z výše uvedeného je patrné, že náklady zaměstnavatele na odměnu zaměstnance dosahují hodnoty hrubé mzdy zaměstnance zvýšené o 34 %. Výši hrubé mzdy, kterou si může podnikatel vyplácet, tedy získáme snížením částky 24 167 Kč o náklady na výše uvedené pojistné.

- *Hrubá mzda (24 167 / 1,34)* 18 035 Kč

Částka zaokrouhlená na 18 035 Kč již představuje výši, kterou si může podnikatel stanovit jako hrubou mzdu, neboť mu nechává dostatek finančních zdrojů na úhradu pojistného. Tato částka bude dále pro zjednodušení výpočtů zaokrouhlena na 18 000 Kč. Kromě výše uvedeného pojistného vznikají podnikateli ještě další závazky z titulu daně z příjmů a titulu pojistného, které je sráženo zaměstnanci z jeho hrubé mzdy.

Jelikož je podnikatel výhradním vlastníkem společnosti s ručením omezeným, mají pro něho odvody na pojistném z titulu zaměstnance i zaměstnavatele stejnou váhu, jelikož v prvním i druhém případě snižují hodnotu jeho majetku. Pro objektivní výpočet celkové odvodové zátěže podnikatele je tedy třeba tyto odvody shrnout. Počítat jeho odvodovou zátěž pouze z pohledu zaměstnance by bylo příliš krátkozraké. Celkovou odvodovou zátěž podnikatele lze tedy získat sečtením příslušných odvodů na úhrady pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a daň z příjmů fyzických osob. Výpočet celkové odvodové zátěže podnikatele (tedy zátěže z titulu zaměstnance i zaměstnavatele) vypadá následovně.

- *Hrubá mzda* 18 000 Kč
- *Pojistné na zdravotní pojištění (13,5 % z 18 000)* 2 430 Kč
- *Pojistné na důchodové pojištění (28 % z 18 000)* 5 040 Kč
- *Pojistné na nemocenské pojištění (2,3 % z 18 000)* 414 Kč

- *Příspěvek na politiku zaměstnanosti (1,2 % z 18 000)* **216 Kč**
- *Zaokrouhlený základ daně z příjmu (134 % z 18 000)* **24 200 Kč**
- *Daň z příjmu před slevami (15 % z 24 200)* **3 630 Kč**
- *Daň z příjmu po slevách (3 630 – 1970 – 335)* **1 325 Kč**
- ***Odvodová zátěž (2 430 + 5 040 + 414 + 216 + 1325)* 9 425 Kč**

Částka 9 425 Kč představuje odvodovou zátěž měsíční. Pro srovnání této odvodové zátěže (kdy je podnikatel ve své firmě zaměstnán) s ostatními výše uvedenými variantami, je nutné tuto odvodovou zátěž převést na roční bázi. Toho lze docílit jednoduchým vynásobením této zátěže počtem měsíců v roce. Relativní odvodová zátěž se poté vypočítá jako podíl absolutní roční odvodové zátěže a ročního hrubého zisku, který je pro všechny varianty stejný, tj. 290 000 Kč.

- ***Absolutní roční odvodová zátěž (9 425 x 12)* 113 100 Kč**
- ***Relativní odvodová zátěž (113 100 / 290 000)* 39 %**

V případě, že by podnikatel realizoval zisk ze svého podnikání formou zaměstnaneckého poměru ve své vlastní firmě, odvedl by v roce 2011 na odvodech celkem 113 100 Kč, což při hrubém zisku 290 000 Kč představuje 39 % odvodovou zátěž.

Výpočet čisté mzdy

Pro výpočet čisté mzdy se používají sazby pojistného, které je zaměstnanci z hrubé mzdy sráženo zaměstnavatelem, tedy 4,5 % sazba pro výpočet pojistného na všeobecné zdravotní pojištění a 6,5 % sazba pro výpočet pojistného na důchodové pojištění.⁶¹ Dále je od hrubé mzdy odečtena záloha na daň z příjmů fyzických osob. Postup pro výpočet čisté mzdy znázorňuje níže uvedený přehled.

⁶¹ Zde je vidět, že samotnému zaměstnanci je z hrubé mzdy srážena jen část nedaňových odvodů, které jsou za něho odváděny. Většinu těchto odvodů tak za něho hradí jeho zaměstnavatel. Například pojistné na nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti jsou plně hrazeny zaměstnavatelem. Zaměstnanec, i když je účastníkem pojištění, který má v případě splnění zákonných podmínek nárok na čerpání dávek, na tyto platby nijak nepřispívá.

- *Hrubá mzda* *18 000 Kč*
- *Pojistné na zdravotní pojištění (4,5 % z 18 000)* *- 810 Kč*
- *Pojistné na důchodové pojištění (6,5 % z 18 000)* *- 1 170 Kč*
- *Daň z příjmu po slevách (postup uveden výše)* *- 1 325 Kč*
- ***Čistá mzda (18 000 – 810 – 1 170 – 1 325)*** ***14 695 Kč***

Z hrubé mzdy ve výši 18 000 Kč zbude podnikateli-zaměstnanci po odečtení pojistného, které za něho neodvádí zaměstnavatel, a po odečtení záloh na daň z příjmů fyzických osob 14 695 Kč. Tato částka již představuje podnikatelům čistý příjem. Roční čistý příjem tak činí dvanáctinásobek této částky.

- ***Roční čistý příjem podnikatele (12 x 14 695)*** ***176 340 Kč***

Pro dosažení tohoto čistého příjmu ve výši 14 695 Kč je přitom potřeba, aby podnikatel generoval měsíčně hrubý zisk z podnikání alespoň ve výši hrubé mzdy, kterou si stanovil na částku 18 000 Kč, zvýšené o pojistné, které je povinen z této hrubé mzdy odvést z titulu zaměstnavatele. Minimální hrubý měsíční zisk, kterého je potřeba pro dosažení čisté mzdy ve výši 14 695 Kč dosáhnout, se spočte pomocí následujícího postupu.

- *Hrubá mzda* *18 000 Kč*
- *Pojistné na zdr. pojištění placené zaměstnavatelem* *1 620 Kč*
- *Pojistné na soc. pojištění placené zaměstnavatelem* *4 500 Kč*
- ***Celková potřebná částka (18 000 + 1 620 + 4 500)*** ***24 120 Kč***

Celkovou potřebnou částku lze také získat aproximací pomocí základu daně z příjmů zaměstnance. Tento základ je tvořen právě součtem hrubé mzdy zaměstnance a pojistného, které za něho hradí zaměstnavatel, je však zaokrouhlen na celé stokoruny nahoru.

4.5 Srovnání alternativ podnikatele a doporučení

Ve výše uvedených čtyřech rozborech byly spočítány odvodové zátěže, kterým by podléhaly podnikatelovo příjmy, pokud by se rozhodl realizovat zisk ze svých podnikatelských aktivit jako:

- **společník** vyplácející si pouze podíly na zisku,
- **fyzická osoba**-podnikatel *používající daňovou evidenci*,
- **fyzická osoba**-podnikatel *uplatňující paušální výdaje*,
- **zaměstnanec** své vlastní společnosti.

V případě, že by se chtěl podnikatel rozhodovat pro některou z variant čistě na základě výše odvodové zátěže, musel by brát v úvahu vždy relativní odvodovou zátěž, nikoli absolutní. Je to dáno tím, že na absolutní odvodovou zátěž působí nejen úroveň daňových a jiných sazeb, ale také velikost samotných příjmů podnikatele. V našem případě jsme však pro všechny alternativy uvažovali stejný hrubý zisk, proto lze absolutní odvodovou zátěž brát také jako relevantní ukazatel. Její hodnoty pro rok 2011 jsou shrnuty v níže uvedené tabulce.

Obrázek 3 - Absolutní odvodová zátěž

Z výše uvedené tabulky je patrné, že při konstantním hrubém zisku ve výši 290 000 Kč by podnikatel v roce 2011 odvedl nejvíce finančních prostředků, pokud by se sám zaměstnal. Naopak finančně nejvýhodnější by pro něho byla varianta podnikání na základě živnostenského oprávnění při stanovení daňového základu pomocí daňové evidence. Rozdíl mezi nejlepší a nejhorší variantou přitom dosahuje částky větší než 35 000 Kč.

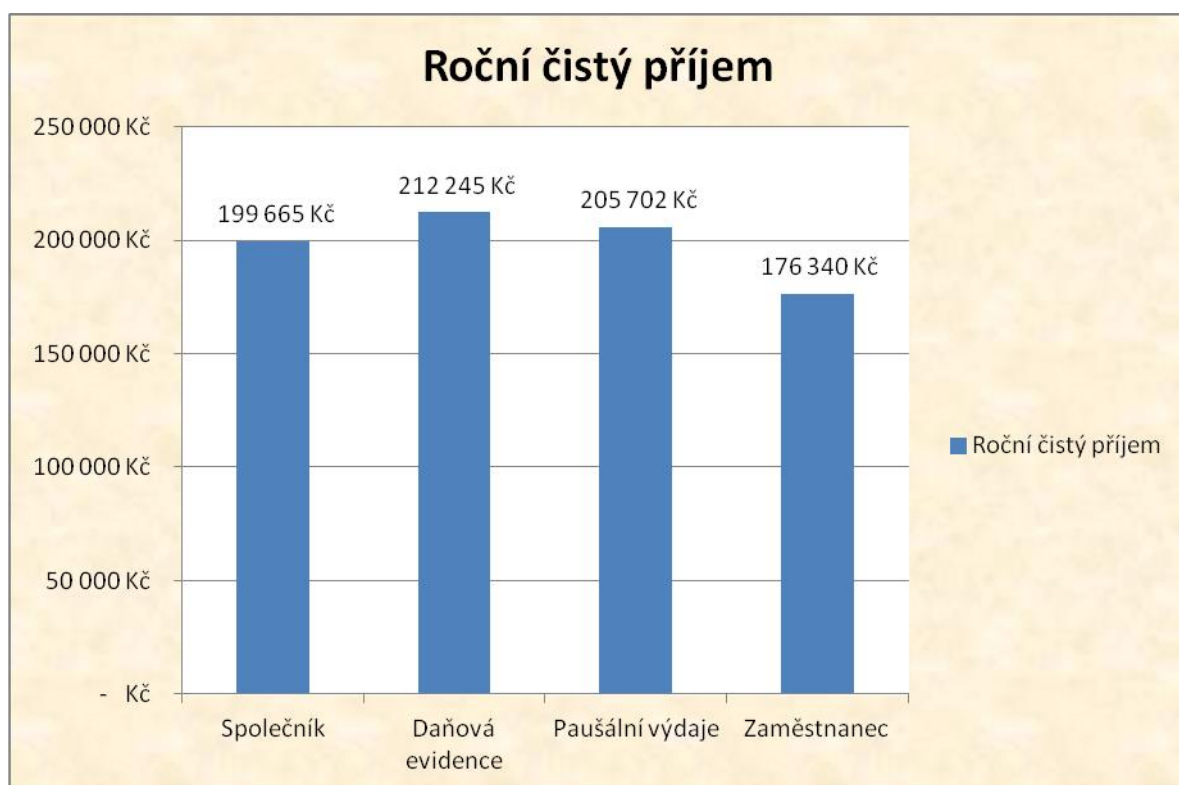
Jak již bylo dříve uvedeno, pro objektivní srovnání odvodové zátěže je třeba vzít v úvahu relativní odvodovou zátěž. Ta sice neprezentuje konkrétní informace o tom, kolik přesně bude na daních a ostatních platbách odvedeno, ale udává hodnotu daleko relevantnější – poměr celkových odvodů vůči hrubému zisku. V tomto konkrétním případě, kdy je hrubý zisk pro všechny alternativy konstantní, budou velikosti sloupců v tabulce vyjadřující relativní odvodovou zátěž a tabulce vyjadřující absolutní odvodovou zátěž shodné.

Obrázek 4 - Relativní odvodová zátěž

Z této tabulky lze vyčíst v podstatě ty samé informace jako z tabulky předešlé, jenom v jiné formě. Tedy že nejmenší zatížení by na podnikatele dopadlo, pokud by se stal živnostníkem a pro stanovení daňového základu by vedl daňovou evidenci. Největší zatížení by ho naopak postihlo v případě, že by se stal zaměstnancem své vlastní společnosti. Rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší úrovní relativní odvodové zátěže, která by ho mohla v roce 2011 postihnout, dosahuje hodnoty 12,19 %.

V poslední prezentované tabulce je uvedena roční výše čistých příjmů, kterých by byl podnikatel v roce 2011 schopen dosáhnout v jednotlivých variantách. Sloupce v této tabulce však mají opačný poměr velikostí jako v předcházejících tabulkách. To je způsobeno skutečností, že mezi velikostí odvodové zátěže a velikostí čistých příjmů existuje vztah absolutní negativní korelace. To znamená, že v situaci, kdy klesá odvodová zátěž, rostou čisté příjmy nepřímo úměrně tomuto poklesu.

Obrázek 5 - Roční čistý příjem

I z této tabulky je patrné, která varianta by byla pro podnikatele v roce 2011 z finančního hlediska nejvýhodnější. Jedná se opět o variantu, kdy je podnikatel

živnostníkem vedoucím daňovou evidenci. Nejnižšího čistého příjmu by naopak bylo dosaženo v případě, že by byl podnikatel v pracovním poměru ve své společnosti.

Z logiky nepřímé lineární závislosti mezi čistým příjmem a odvodovou zátěží je nezbytné, aby všechny tabulky vedly ke stejnému závěru. Na uvedených příkladech je tak matematicky dokázáno, že by se podnikateli v roce 2011 z čistě finančního hlediska (samozřejmě za předpokladu výše uvedených úprav nutných pro unifikaci) vyplatilo podnikat na základě živnostenského oprávnění jako fyzická osoba a pro stanovení daňového základu používat institut daňové evidence.

Na základě těchto skutečností lze tedy spíše doporučit změnu právní formy z právnické osoby na podnikající fyzickou osobu. Skutečností ale zůstává, že finanční hledisko nemusí hrát v podnikatelském rozhodnutí primární roli, neboť podnik jednotlivce s sebou přináší řadu nevýhod jako je například neomezené ručení podnikatele. Dále může být pro podnikatelské odběratele stěžejní, že spolupracují právě s právnickou a nikoli fyzickou osobou. Záleží tedy jen na konkrétním podnikateli, jakou váhu jednotlivým faktorům přikládá.

5 Závěr

Výběr té správné právní formy pro zahájení podnikatelských aktivit je jedno z nejdůležitějších podnikatelských rozhodnutí. Nutno však podotknout, že se nejedná o rozhodnutí nevratné. Vždy je zde možnost změny. Ve výše uvedených kapitolách jsou uvedeny nejdůležitější právní, daňové a účetní charakteristiky jednotlivých právních forem. Tato kapitola je tak zaměřena již jen na obecné výhody a nevýhody různých forem a obsahuje doporučení, pro které podnikatelské záměry se jednotlivé formy hodí.

Nejprve se podívejme na veřejnou obchodní společnost. Výhodou této osobní společnosti je bezesporu kapitálová nenáročnost (společnost nevytváří povinně základní kapitál). Za velkou nevýhodu lze považovat neomezené ručení, společníci ručí společně a nerozdílně. Vzhledem k neomezenému ručení za závazky společnosti a možnosti každého společníka jednat a uzavírat smlouvy za společnost je nutné, aby byli společníci spolehliví a navzájem si důvěřovali. Fyzická osoba, která chce podnikat prostřednictvím veřejné obchodní společnosti, si musí najít alespoň jednoho partnera, jelikož společnost lze založit minimálně dvěma společníky. Veřejná obchodní společnost je tedy vhodná pro podnikatele, kteří se chtějí osobně účastnit spíše menších podnikatelských aktivit a zároveň jsou ochotni se sdružovat za účelem dosažení svého cíle. Daňové zatížení společníků je přitom stejné jako u individuálních podnikatelů.⁶²

Komanditní společnost obsahuje kombinaci výhod a nevýhod osobních i kapitálových společností. Stejně jako u veřejné obchodní společnosti je potřeba minimálně dvou společníků, takže je nutné dosažení určité míry důvěry. Vzhledem k rozdílnému postavení společníků, je tato společnost vhodná pro dva druhy osob. Pro osoby, které disponují volným kapitálem, který chtějí investovat do korporátní sféry, chtějí mít své investice pod kontrolou, ale nechtějí nést rizika podnikání (komanditisté) a pro osoby, které disponují podnikatelským záměrem, chtějí ho realizovat, nebojí se nést rizik s ním spojených, ale chybí jim k tomu finanční prostředky (komplementáři).

Společnost s ručením omezeným patří k nejčastěji zakládaným společnostem v České republice. Už tento fakt poukazuje na skutečnost, že společnost nabízí svým společníkům řadu výhod oproti jiným společnostem a lze ji považovat za univerzální pro realizaci podnikatelských záměrů v různých oblastech. Tato společnost je vhodná

⁶² Viz kapitola 3.5

zejména pro podnikatele, kteří se chtějí osobně podílet na podnikání, jsou dostatečně kapitálově vybaveni pro založení společnosti, ale nejsou ochotni nést rizika spojená s podnikáním jako je neomezené ručení. Velkou výhodou je možnost jejího založení jen jednou fyzickou osobou. Tato skutečnost dělá ze společnosti s ručením omezeným alternativu pro podniky jednotlivců, kterým jejich dosavadní právní forma brání v dalším rozvoji podnikatelských aktivit, nebo již nejsou ochotni dále ručit za své závazky celým svým majetkem. Tyto výhody jsou však vykoupené efektem dvojího zdanění zisku. Tato právní forma mívá v praxi podobu jak mikropodniků s pouze několika zaměstnanci, tak velkých společností s několika tisíci pracovníky a miliardovými obraty.

Akciová společnost je společností čistě kapitálového charakteru. Pro tento typ společností se tedy často rozhodují investoři, tj. osoby, které mají určité množství volného kapitálu, který chtějí zhodnotit. Výhodou této společnosti je lehká převoditelnost účasti ve společnosti pomocí prodeje akcií. Nevýhodou je malá (pokud vůbec nějaká) zainteresovanost investorů na záležitostech společnosti a kontrole jejich činností. Je zde totiž striktně oddělen management od vlastníků. Další nevýhodou je nutnost disponování velkým kapitálem v případě zakládání společnosti, potřeba alespoň dvou fyzických osob, velká administrativní náročnost a kontrola ze strany státu. Akciová společnost tedy nepředstavuje alternativu pro individuálního podnikatele v případě, že se rozhodne pro přeměnu svého podniku. Akciové společnosti jsou zakládány za účelem podnikání s potřebou velkého množství kapitálu. Příkladem mohou být velké stavební firmy, banky apod. Vzhledem k tomu, že se vlastníci nepodílejí na řízení společnosti, neručí ani za její závazky. Na druhou stranu jsou však podobně jako společníci v s.r.o. vystaveni efektu dvojího zdanění zisku.

Podniky jednotlivců patří mezi vůbec nejvíce zakládané formy podniků. To je dáno tím, že pro začátek podnikání není potřeba prakticky žádného kapitálu, administrativní náročnost a finanční náklady při založení jsou v porovnání s právnickými osobami minimální a v neposlední řadě je zde odvodová stránka. Fyzická osoba nemůže podléhat ze své podstaty dvojímu zdanění, navíc může na rozdíl od právnické osoby využívat několika způsobů pro výpočet daňové povinnosti a dále různých daňových slev.⁶³ Všechny tyto výhody jsou „vykoupeny“ neomezeným ručením podnikatele, které je

⁶³ Viz kapitola 3.5

bezpochyby největší nevýhodou této formy podnikání.⁶⁴ Další nevýhodou podniku jednotlivce jsou možnosti jeho financování, které jsou omezeny výší osobního majetku podnikatele. V případě malého majetku dochází také ke zhoršení přístupu k bankovním úvěrům, což podnikateli značně komplikuje rozvoj podnikání. V takovém případě je ideálním řešením založení komanditní společnosti, kde jsou již možnosti financování zvýšeny minimálně o povinné vklady komanditistů. Podnik jednotlivce má také omezené trvání. Na rozdíl od právnických osob může existovat pouze po dobu života podnikatele. Je-li fyzická osoba ve svém podnikání úspěšná, může se rozhodnout (v praxi relativně často viditelný jev) k přeměně na společnost s ručením omezeným. Jedná se o podnikatelskou jedinou alternativu, chce-li zůstat jediným vlastníkem svého podniku. K tomuto kroku se podnikatelé rozhodují zejména kvůli omezení ručení za své závazky, které při úspěšném rozvoji podnikání mohou dosahovat i velmi vysokých hodnot a dále kvůli vnímání podniku ze strany třetích osob, což může vést k jednoduššímu přístupu k zakázkám.⁶⁵

⁶⁴ Toto riziko lze však minimalizovat např. pojištěním podnikatelských rizik.

⁶⁵ V některých případech se k přístupu např. k veřejným zakázkám vyžaduje splnění určitých podmínek, které fyzická osoba nespĺňuje.

6 Seznam použité literatury

- [1] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
- [2] Business Center *Slovník pojmů* [online]. [cit 24.2.2012] Dostupné na [www: http://business.center.cz/business/pojmy/p1291-osobni-spolecnost.aspx](http://business.center.cz/business/pojmy/p1291-osobni-spolecnost.aspx)
- [3] Müllerová, Libuše. *Účetnictví podnikatelů : fyzické osoby : obchodní společnosti*. 2. přepracované vydání, Praha: Oeconomica, 2009, 204 s., ISBN 978-80-245-1553-3
- [4] KOPEK, Rudolf., ČERNÁ, Marie. *Účetnictví podnikatelů pro distanční studium II*. 1. vydání, Plzeň: Západočeská univerzita, 2008, 204 s., ISBN 978-80-7043-644-8
- [5] HRDÝ Milan., HOROVÁ, Michaela. *Finance podniku*. 1. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 180 s., ISBN 978-80-7357-492-5
- [6] PILAŘOVÁ, Ivana. *Účetní a daňové případy řešené v s.r.o.* 3. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, 163 s., ISBN 978-80-7357-587-8
- [7] Business Center *Slovník pojmů* [online]. [cit 24.2.2012] Dostupné na [www: http://business.center.cz/business/pojmy/p1292-kapitalova-spolecnost.aspx](http://business.center.cz/business/pojmy/p1292-kapitalova-spolecnost.aspx)
- [8] HINKE, Jana., BÁRKOVÁ, Dana. *Účetnictví 2: pokročilé aplikace*. 1. vydání, Praha: Grada, 2010, 231 s., ISBN 978-80-247-3516-0
- [9] ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vydání, Praha: Prospektrum, 1997, 254 s., ISBN 80-7175-047-6
- [10] Business Center *Slovník pojmů* [online]. [cit 26.2.2012] Dostupné na [www: http://business.center.cz/business/pojmy/pojem.aspx?PojemID=48](http://business.center.cz/business/pojmy/pojem.aspx?PojemID=48)
- [11] Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu
- [12] Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách
- [13] SYNEK, Miloslav a kol. *Podniková ekonomika*. 3 přepracované a doplněné vydání, Praha: C. H. Beck, 2002, 479 s., ISBN 80-7179-736-7
- [14] SKÁLOVÁ, Petra. *Podniková ekonomika 1*. 2. vydání, Plzeň: Západočeská univerzita, 2008, 80 s., ISBN 978-80-7043-726-1
- [15] Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

- [16] KOPEK, Rudolf, ČERNÁ, Marie. aj. *Účetnictví podnikatelů pro distanční studium I.*, 1. vydání, Plzeň: Západočeská univerzita, 2009, 314 s., ISBN 978-80-7043-677-6
- [17] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
- [18] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
- [19] Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví
- [20] PAVLÁSEK, Vlastimil., HEJDUKOVÁ, Pavlína. *Veřejné finance a daně v České republice*, 2. přepracované vydání, Plzeň: NAVA, 2011, 182 s., ISBN 978-80-7211-395-8
- [21] Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění
- [22] Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění
- [23] Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění
- [24] Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti
- [25] Ipravnik.cz *Obchodní právo* [online]. [cit 26.2.2012] Dostupné na [www: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/obchodni-pravo/art_3775/zakaz-retezeni-spolocnosti-s-rucenim-omezenym-a-extra-teritorialni-pusobnost-obchodniho-zakoniku.aspx](http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/obchodni-pravo/art_3775/zakaz-retezeni-spolocnosti-s-rucenim-omezenym-a-extra-teritorialni-pusobnost-obchodniho-zakoniku.aspx)
- [26] Epravo.cz *Články* [online]. [cit 26.2.2012] Dostupné na [www: http://www.epravo.cz/top/clanky/zvyseni-zakladniho-kapitalu-35444.html](http://www.epravo.cz/top/clanky/zvyseni-zakladniho-kapitalu-35444.html)

7 Seznam tabulek a obrázků

Obrázek 1 - Logo společnosti	36
Obrázek 2 - Roční slevy na dani pro rok 2011 a 2012	40
Obrázek 3 - Absolutní odvodová zátěž	50
Obrázek 4 - Relativní odvodová zátěž	51
Obrázek 5 - Roční čistý příjem	52

8 Seznam příloh

Příloha A - Hierarchie účetní regulace

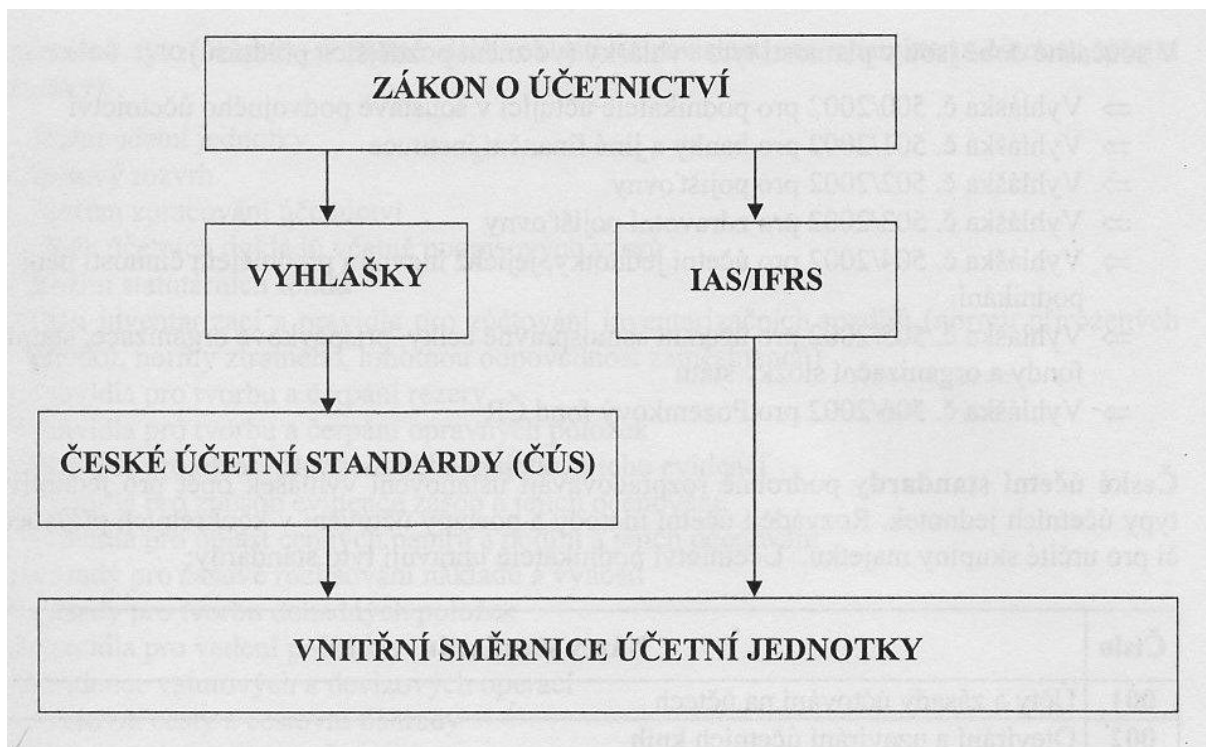
Příloha B - Vývoj sazby daně z příjmů právnických osob

Příloha C - Třídění podniků v České republice

Příloha D - Klasifikace živností

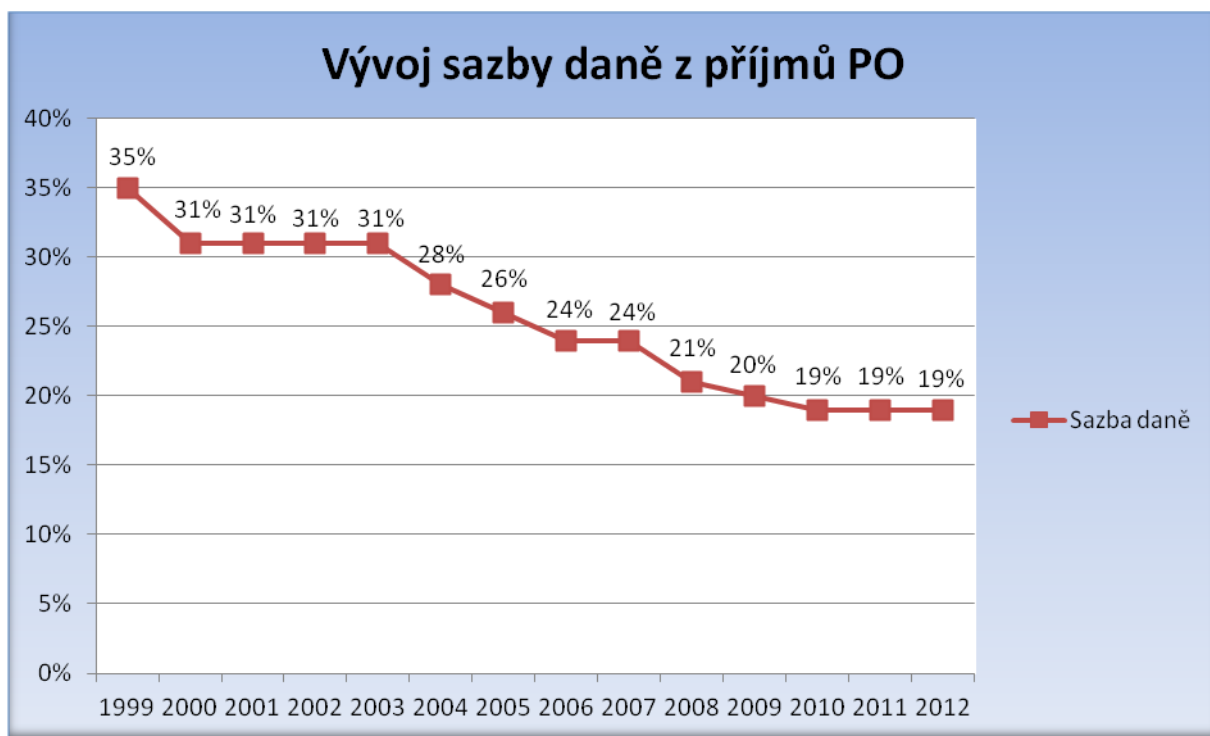
Příloha E - Možnosti podnikatelů ve vedení záznamů o své podnikatelské činnosti

Příloha A: Hierarchie účetní regulace

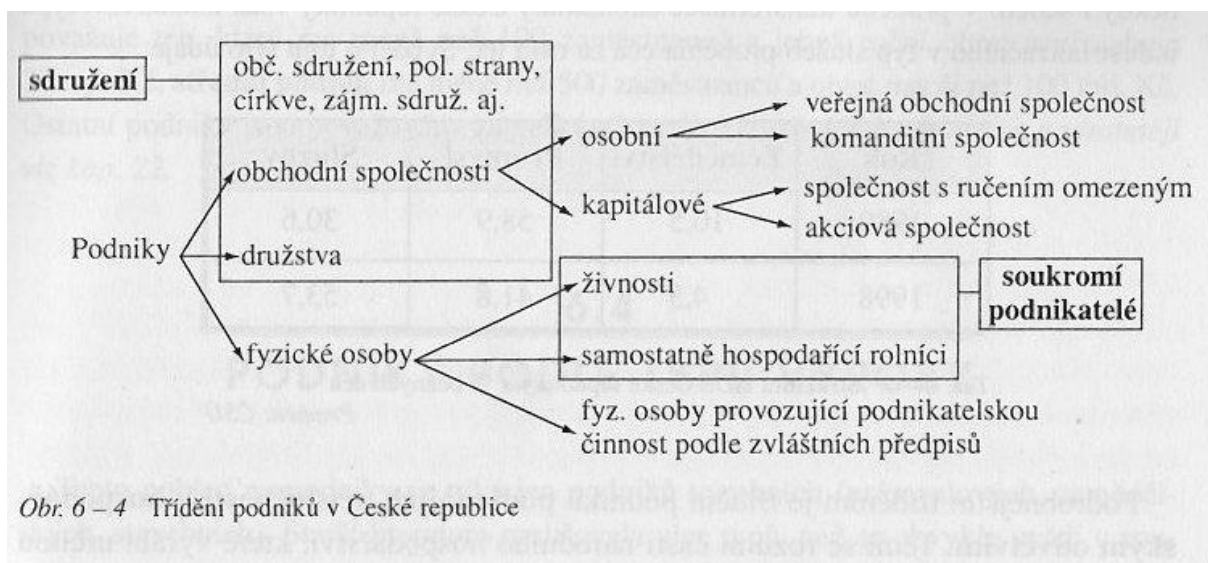
Zdroj: Müllerová, Libuše. *Účetnictví podnikatelů : fyzické osoby : obchodní společnosti*. 2. přepracované vydání, Praha: Oeconomica, 2009, 204 s., ISBN: 978-245-1553-3, s. 7.

Příloha B: Vývoj sazby daně z příjmů právnických osob

Zdroj: Platná znění zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

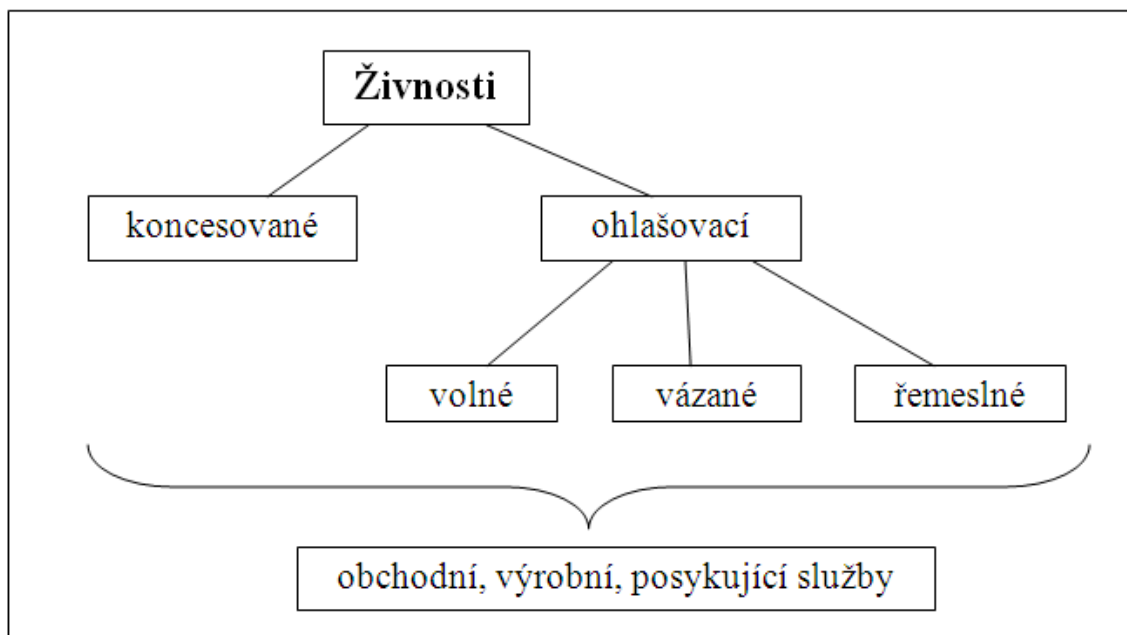
Příloha C: Třídění podniků v České republice

Obr. 6 – 4 Třídění podniků v České republice

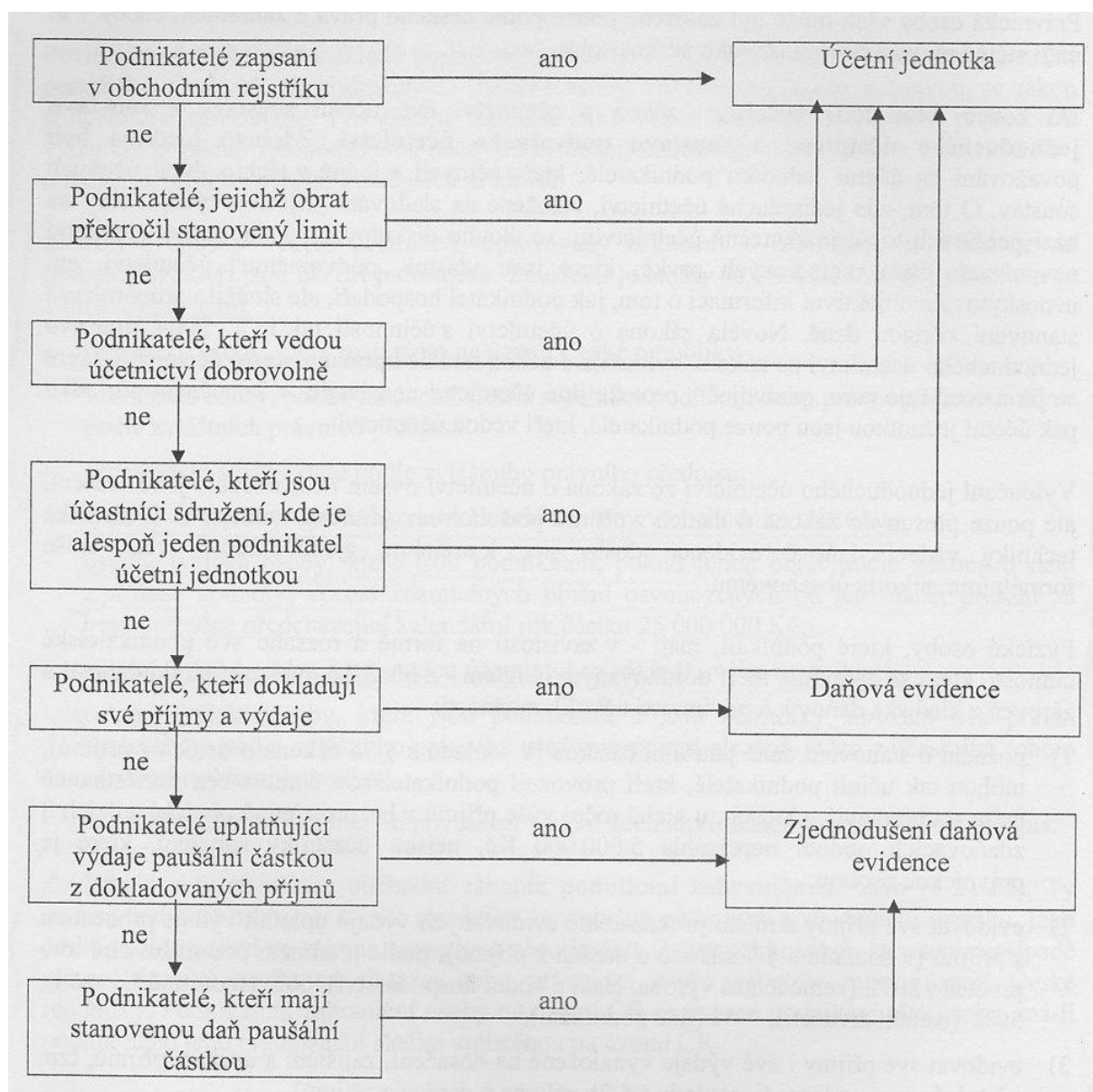
Zdroj: SYNEK, Miloslav a kol. *Podniková ekonomika*. 3 přepracované a doplněné vydání, Praha: C. H. Beck, 2002, 479 s., ISBN 80-7179-736-7, s. 79.

Příloha D: Klasifikace živností

Zdroj: SYNEK, Miloslav a kol. *Podniková ekonomika*. 3 přepracované a doplněné vydání, Praha: C. H. Beck, 2002, 479 s., ISBN 80-7179-736-7, s. 74.

Příloha E: Možnosti podnikatelů ve vedení záznamů o své podnikatelské činnosti

Zdroj: Müllerová, Libuše. *Účetnictví podnikatelů : fyzické osoby : obchodní společnosti*. 2. přepracované vydání, Praha: Oeconomica, 2009, 204 s., ISBN: 978-245-1553-3, s. 12.

Abstrakt

FLAJŠHANS, P. *Právní, daňové a účetní možnosti evidence podnikatelské činnosti fyzických osob*. Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 60 s., 2012

Klíčová slova: odvodová zátěž, podnikání, daňový základ

Tato bakalářská práce se zabývá možnostmi, které se nabízejí fyzickým osobám pro realizaci jejich podnikatelského záměru, a to z hlediska právního, účetního a daňového. V teoretické části práce jsou nejprve uvedeny nejdůležitější charakteristiky jednotlivých forem podnikání z právního hlediska. Následně je poukázáno na možnosti evidence jejich činností a dále jsou uvedena odvodová specifika z titulu příslušných zákonů, kterými jsou ekonomické subjekty povinny se řídit. V praktické části práce je pro ilustraci uveden konkrétní podnik, jehož právní forma je dána do kontrastu s alternativami, které pro něho připadají v úvahu, a je provedeno porovnání odvodové zátěže při realizaci těchto alternativ. V samotném závěru práce jsou tyto varianty zhodnoceny a je zobecněno, pro jaké druhy podnikatelských činností jsou jednotlivé právní formy vhodné.

Abstract

FLAJŠHANS, P. *Legal, tax and accounting means of evidence of business activity of natural persons*. Bachelor thesis. Pilsen: Faculty of economics in Pilsen, 60 p., 2012

Key words: tax burden, entrepreneurship, tax base

This bachelor thesis deals with the possibilities that are offered to natural persons to implement their business plan from the legal, tax and accounting point of view. In the theoretical part of the work the most important characteristics of the various forms of business are stressed from the legal point of view. Subsequently, the thesis points out the possible means of evidence of business activity of these forms and gives a brief look at their tax burden. In the practical part is, as an illustration, shown a real firm whose legal status is given to contrast with the alternatives that can be taken into account for this particular company. Also the tax burden of these alternatives is compared. In the conclusion of the work the alternatives are evaluated and it is generalized for what kinds of business activities different legal forms are appropriate.